Nr Inv. 301.

CCC. fol.

vapores. Ogarnęła zaćmiwszy Nam w Maiestacie Pańskim Luminare majus okropna Śmierć densa caligine, Regnum odebrała cum Serenissimo sole gratam amaenamq; pratis nostris serenitatem maiąc iednakiewszże iaśnieiące cnotami w Prymacyalney Godności Luminare minus, Zeszliśmy się tot Planetae Sarmatici coeli quot Proceres Regni ad fulgorem Seymu teraźnieyszego, ut sumamus quam lucidissima consilia, reddamusq; lumen obscuritatis per Interregnum Reipublicae negotiis, wróci się znowu, wróci bez wątpienia w przyszłym da Bog Elekcie publicznym Oyczyzny Interessom Serenior post nubila Phebus. Niechcieymy tylko teraz offuscare claram in Libertate plenae aequalitatis lucem Phenomenis błyszczących się ambicyi, prywat, fakcyi, y wiolencyi dawnych non usurpatae authoritatis, albo powagi, Władze, y Preeminencye Nasze, ale naturalis Kondycyi Szlacheckiey aequalitas Communisq; inter pares Libertas, te to są teraz absente sole vere splendentia astra, Regnantesq; in Regno Planetae. Wszyscyśmy tu w tey Rzpltey nemine excepto rowni sobie, wszyscy Wolni, wszyscy iaśni, quot Terrigenae Nobiles, tot lucidae Stellae, wspólnie rządzić, radzić, per unionem animorum powinniśmy, wszyscy ornamus Patriam, coelum aequali splendore, damusq; nostris pares influentias campis, luceant ergo Verba et opera nostra Deo et hominibus, reddantq; fertiliorem terram przez promocyą Wiary S. utrzymanie prawdy, Ugruntowanie Praw, Swobod, y Wolności naszych manutencyą Sprawiedliwości, Zniesienie Abusum, podźwignienie dużo[?] żal się Boże nachylonego przez złemi Exorbitancyami[?] Prawa, y Braterskiey wolności, w wolnym Głosie y innych Prerogatyw rowności, Wyniesienie Imienia Szlacheckiego przez przywrocenie dawney sławy Narodowi Polskiemu w Obraniu da P. Bog zgodnym Krola Polaka, utwierdzamy sobie, liberas, pacificas, ac permanentes Krolow Polakow Electionem, zaprzysiągszy się na tey konwokacyi faedere sacro, że nie tylko teraz, ale y na zawsze sic suadente ipsa litera sacra, mieć chcemy, y obierać będziemy przy pomocy Boskiey de Gente nostra Monarchow, dawszy omnibus extraneis nunc et in perpetuum gdyby to można było Lege ac juramento stabilitam exclusionem. Uznamy że iako iuż położona zaraz ab Origine w Polszcze Chrystusowey Wiary, tak Kołom Polskim immutabilis Conditio Rex Catholicus esto, totam Christianam illustrat Rempublicam, arcetq; Princeps Catholicus à Concurrentiis ob defectum verae Religionis, tak y to postanowienie Nasze Rex Nobilis Polonus esto, exoriri faciet propitium Regno Nostro Sydus, z ktorego emanabit Lumen ad revelationem Gentium, a to święcąc Genti Polonae in nova Lege novis splendoribus obawiać się oraz obcym Narodom będzie arcanum Status nostri, wstrzymuiąc każdego Cudzoziemca od Konkurrencyi do Polskiey Korony. Canonicum albo raczey statisticum Prawa Polskiego impedimentum, [?]yśmy zatym spoczebnieyszą Krola Polaka w rowności z nami żyiącego widzieć mogli Elekcyą, iuż nie w ustach dla Uyścia między Domami emulacyi, ale w sercach Naszych mieymy przyszłego Kandydata, oddawszy w przod temu Panu perquem Reges regnant, Regna reguntur wszelkie affekta nasze w zupełną Dyspozycyą, nieomylnie spodziewać się możemy porządnych Sukcessow, ieżeli rezygnuiąc się do Woli y Prowidencyi Boskiey, Diem decretoriam obierania Krolow skromnie czekać będziemy, dopiero aż in campo Electorali invocato Spiritu S. pomocyę Nabżę ogłaszaiąc, nie tak się zaś Cudzoziemskich Fakcyi

cyi, iako raczey wewnętrznych passyi Naszych obawiamy. To albo
wiem nayszkodliwsze są zawsze Rzpltey, wszystkie prawie przeszłe
nieszczęścia Nasze od Samychże Nas pochodziły, niezgody, nienawiści,
&c. bardziey iescze aniżeli sprowadzone obcych Narodów Po-
tencye, Polskę naszę zruinowały. Niech nam będą poniesione
przeszłe ruiny okazyą teraz y pochopem do poprawy y podniesie-
nia upadaiącey w Swobodach, ozdobach, y dochodach swoich Oyczy-
zny, non est de tempore nisi nunc. Nieopuszczaymy tak Spo-
sobnego Momentu, y pogodnego Czasu, ale sposobiąc chęci y pra-
ce nasze do tey którą nam wszechmocna Opatrzność Boska
w obieraniu nowego Krola gotuie roboty, odrzućmy dawne dyffi-
dencye, pretexta, à chwytaymy się wspólnego wszystkim interessu w
promocyi publicznego dobra, chcieymy sobie staropolską Konfider-
cyą podawać ręce ad extollendam w Krolu Polaku totam Gen-
tem Polonam, nie szukaymy za Granicą Kandydata, Bog nam
chce dać Krola Polaka z Brata Vox Populi, Vox Dei, Uniwersalne
całego Ludu Nasze ogłosy, są to oczywiste Znaki Ducha Przenayświęt-
et quis resistet Spiritui Sancto, niemasz pewnie żadnego tak bez-
bożnego Syna żeby niemiał iść za tym Swiętym Instynktem y zba-
wienną inspiracyą, wszystkie prawie Wdztwa, Ziemie &c. et
voce foederequ iuncti, wołaią do Nieba supplikuiąc Superis o
Polaka, pod którego panowaniem omnia prospera et fausta
Rzplta obieycywać sobie może, maiąc ex Fratre Patrem, mieć bę-
dziemy ex utroqz Caesarem tak w Oycowskiey koło Nas opiece y
staraniu zawsze czułego, iako tez et fraterna charitate nigdy
nieustaiącego. Wrócą się nieomylnie pierwsze w Polszcze Szczęś-
liwości, powstanie Cnota, widząc w Panu Promotora w Krolu Brata,
nieodmieni tez Polskiey natury z odmienną Kondycyi y Stanu
swego, przychylny zawsze będzie z wrodzoney Sympatyi, y przy-
zwyczaionego w równości pożycia Imieniowi Szlacheckiemu,
Każdego przyimie, wszystkich przytuli, wychowa zrozumie
y ukontentuie tanquam os de ossibus Nostris. Z takiem Panem
florebit aequalitas, bo sam in aequalitate urodzony, crescet
Libertas, bo sam in Libertate wychowany, Ipsaque magestas
dabit frustum Nobilitati, będąc ex statu Nobilitati, ad regni
Solium transplantata. Mamy tu w Rzpltey Naszey tam
in Senatorio, quam et Equestri Ordine tot Regum plantas,
quot Patriae cives, wszyscy WMMC Panowie godni iesteście
Polskie osiadać Trony, Gaudent bene nati, każdy z Was bę-
dzie bydź z Szlachcica Krolem, z Brata Panem, wszystkich
Głowy do Korony, komu ią zas Bog naznaczył: że niewiemy
nie gmeraiąc w Sądach Boskich Elekcyi poczekaymy, tam
ia przy oddawaniu winnego mego każdemu z WMMC Panów
Respektu przysługę moię przyszłemu od Boga Kandydatowi
zachowuię. Teraz zas Zyskę zabiegaiąc wszystkim przeszkodom
tum ab extra quam ab intra obrania Krola z Narodu Naszego,
wyprzysięgli się iakom iuz Zagranicznego Kandydata, wszyst-
kich tych, ktorzyby chcieli hunc Actum tam proficuum Pa-
triae perturbare, factiones Exoticas promovendo, pro hostibus
Patriae deklaruiąc. Złozenie Seymu Electionis Pospolitym rusze-
niem imprędszę tym zalwienniey sze Oyczyznie będzie. Securitas
interna przez obranie prędkie Krola Polaka, Externa zas przez
Elekcyą Cudzoziemca naylepiey teraz obwarowane bydź maią. Li-
bera Electio że niepowinna bydź sub Armis Woyska, niechay idą
na Granicę secundum obloquentiam Legis. Wolny Głos nay-
uboższego Szlachcica, żeby miał zawsze swoię moc y walor à
naybar-

naybardziey teraz na Elekcyi. Obwarujmy Imie Szlacheckie y Towarzysz, bo to wszystko iedno zacne y wszystkich nam równe będąc, dotąd zapomniane, zaniedbane, y poniekąd ukrzywdzone in promotionibus, ut gaudeant in futurum distributiva, w raz z Panami Pacis bene merentium justitia przyszłego Krola in Pactis Conventis ściśle obowiążemy. Skarbu Rzpltey utriusq[ue] Gentis teraz dum omnia Libertas rogat Lustracyą y Aukcyą postanowmy, żeby o Nas nie rzeczono: niechcących Wolności przyciśnioney nieznośnym ciężarem Pogłownego użyc Kilko Millionowęgą drary publici prowenienczą: to co tam gdzies powiedzano: Apud Liberam Gentem: nec spes libertatis erat, nec cura peculi. Korrekturę Trybunału skorygujmy, wprzod sumienia poprawiwszy, Chorągwi poważnych Komputu przyczynmy podniozszy płacy ut habeat Respublica majus Praesidium, nobilitas exercitium, Exorbitancye przeszłe wielkie były y poskromione bydzby powinny, sed quomodo fiet istud? niewiemy. Widząc zas że non omnes in tribus Ordinibus exorbitavimus, si qvis innocens est, projiciat lapidem, bom ia grzeszny, złym wszystkim radzę ut operemur bonum dum tempus habemus, postanowiwszy teraz immediatum rigorem, in futuros Transgressores &c. Co wszystko z wrodzoney ku Oyczyznie miłości y obligacyi Senatorskiey pro Conscientia wyraziwszy, powinienbym tu oraz żal moy, krzywdę niesłusznie poniesioną wynurzyc będąc ex injustis suppositionibus pro bonis operibus lapidatus, lecz wspomniawszy sobie na S. Szczepana, ktory dum lapidabatur, orabat pro inimicis, y ia żalic się nie będę, sufficiat mihi mens, conscientia recti proborumq[ue] opinio sana. Widzę ia tu w wielkich Postach utriusq[ue] Gentis justos Judices meos Angelosq[ue] Defensores ac Tutelares niewinnego zawsze Bogu y Oyczyznie Senatora, niemi się cieszę, y w cnocie Ich adoruiąc, Virtutem Adjutricis dextera altissimi, wołam z Chrystusem in qvo posita fiducia nostra do Przedwg: Oyca Orans pro persecutoribus: Pater dimitte illis non enim sciunt qvid faciunt. Przy konkluzyi zas mowy moiey przed Bogiem cui omnia patent y Oyczyzną całą qvam nihil latere volo, z tym się oswiadczam y manifestuię: że iako za żywota Krola cudzey Fortunie nie szkodząc, swoiey niepomagaiąc, totus Contentus, data mihi a Superis sorte żyłem bez ambicyi, bez zazdrości, bez interessu, Ecce reddens unicuiq[ue] qd suum est, tak y teraz sub tempus Interregni po śmierci Krola Vacante Throno, nec turpe lucrum qvaero, Gloriam veram nec ambiens ulla Regna posco, laus mihi et Regnum sit sola virtus.

Głos JMći Pana Eperyaszego Starosty Szyrwinskiego Posła Wilkomirskiego na tymże Seymie w Izbie Senatorskiey.

Byłby ten sine sensu doloris ktoryby niemiał sentire publicum planctum vi fatorum utraconego Pana, słusznie Senatus Populusq[ue] deplorat Nayiasnieyszego Monarchy fata Przeswietny Senat, że Primo orbatus Capite Eqvestris Ordo Qviritesq[ue], że in hoc Acephalo statu

Rzpltey binis Or:

binis Ordinibus suæ consulit Integritati, niechcę renovare dolores, ile gdy publiczny żal wszystkich perstrinxit penetralia cordis, idę do tego, co in Capite Libri w Instrukcyi moiey scriptu do winnego podziękowania WXci Mci J. OMsi Xiże Prymasie pro cura et sollicitudine Primatiali około Dobra Pospolitego, że niefolguiąc własnemu Zdrowiu, publicam rodimis quietem, będąc Imie Twoie wynosic ad Sydera, Wielki magnis nostris numeraberis Annis. Idzie in consortium prac, trudow, y fatyg WXMsi Przeswiet Senat z JW Imc Panami Ministrami ktorzy collabentem Rpltey machinam utrzymuiąc Atlanticis humeris, et ne labatur, mądrymi y przezornemi wspieraią Radami, a zatym merentur winne podziękowanie, ktore in submissa oddaię veneratione od Powiatu mego, y promowowat Sublacyą Contributionis Agrariæ, Interess Krolewicza Imci Jakuba pretensyi, y Imc Pana Wdy Podolskiego przysługę.

Dnia 20. Maia. Imc P. Marszałek Convocationis zagaił Sessyą z wyrażeniem że nie przynosi ponderallocis, bo to są inania linguæ, Luboby należało exaltare vocem tanquam tubæ, ażeby JchMc raczyli successus urgere suos, instare favori Numinis, y po uczynionych iuż teraznieyszey konwokacyi prospere tylu krokach, animowat zatym ab Insignibus Panstwa Polskiego Oboyga Narodow, aby ani Orzeł Polski nie uganiał się za lada obłowem prezentuiącym się, ktore Aquila non capit, Ani Pogonia Litewska nic z tę powatą à cepto feliciter tramite, ale zamierzywszy teraznieyszey konwokacyi terminale, Columnas non plus ultra wnętrznym dyssydencyom naznaczyc. Post illationes nonnullorum to o czasie Konwokacyi, to o Kontynuacyą Proiektu, czyniono Relacyą Responsu Ministrow Cudzoziemskich, o oddaleniu się à loco Electionis na Niedziel dwie ut supra. Po przeczytaniu tey Relacyi Imc P. Marszałek W. Koronn uprasżał Imciow o Medium in hac materia ad satisfactionem Prawa publicznego. Czytano daley Proiekt Konfederacyi Imc P. Woda Podolski w zabranym Głosie, intulit, że niechcę zatrudniac własnego Interessu materyami teraznieyszey Konfederacyi, o to tylko prosi aby interess Recessow własnych służących sobie, iako tez Interess Kommissarzow Tarnogrodzkiey konfederacyi, miał mieysce w teraznieyszey Konfederacyi Generalney, non urgendo aliquam satisfactionem, ale tylko instando, aby posteritas miała facti memoriam, że byli tacy Ludzie, ktorzy substancye własne, y Zdrowie in obsequium Oyczyzny sacrificabant. O czasie Electionis mowił, że Seym Electionis nic, ale Convocationis z swoiey Etymologii iest Seym Exorbitantiarum, ktore nietylko contra Legem ale tez contra Libertatem zachodzą, kiedy pro libertate idolum licentiæ adoratur. Jezeli tedy chcemy miec correctum Legibus statum trzeba his volucribus teraz mederi Rpltey. Że zas tego czasu Konwokacyi capere niemoze podał Medium, aby JchMc Pieczętarze oboyga Narodow podali Proiekt wszystkich Exorbitancyi swoych Prowincyi in ordine do przyszłey Elekcyi. Imc P. Woda Lubelski intulit w swoym Głosie że kiedy niemasz żadnego Prawa disponuiącego de termino Convocationis, zdaie się że może ad terminum Seymu Exorbitantiarum, życzył aby z każdego Wdztwa Poseł, y z każdey Prowincyi Senator, naznaczeni do Rady y Boku Xcia Imci

Prymasa

Prymasa każdy swoie układał Exorbitancye, aby na Elekcyą była res parata. Co do juramentu życzył odłożyć do Elekcyi, dawszy sobie Sponsyą, że na ułożoną teraz Rotę wszyscy przysięgą; Zas w swoich Materyach respektem negocyacyi z Imcią Xiędzem Nuncyuszem Głos sobie na inny czas rezerwował Imć Pan Wwda Krakow: do czasu Elekcyi ad publicum assensum, co do Exorbitancyi ad Sensum Imći Pana Wwody Lubelskiego refferował się. Co do Juramentu który iest externum ad faciendam fidem argumentum, Internum zas tego fundamentum powinna bydz conscientia każdemu recta, mowił że się chce mieć relative do uniwersalney Zgody. Czytano zatym Proiekt, ut videatur haec confederatio in Typo, miedzy którym Czytaniem rezne były de punctis Kontrowersyę. Zabrał zatym Głos Xżę Imć Prymas in ordine do solwowania Sessyi, y dla prętszego ułożenia, wniosszy, aby w tych Proiektach niemiały mieysca, same tylko Punkta te, które statum presentem Convocationis de securitate interna, de modo et tempore, ac subiecto Electionis, de Juramento publico officiant, aby o przysiędze żadney niebyło dyskwizycyi, deklaruiąc że y sam do tego naypierwszy praeibit exemplo y solwował Sessyą nazaiutrz.

Dnia 21 Maia. Zagaił Imć P. Massalski Marszałek z wyrazeniem, że gdzieby iuż sanari powinny vulnera, tum nogi tractari valunt, y owszem przez ustawiczne niezgody ponimus in vulnere vulnus Exemplo Athenskiey Rzpltey, którzy qvid rectum esset sciebant, sed facere nolebant, upraszał zatym Imściów aby niechcieli remorari sposoby do ratowania Oyczyzny, niedopuszczaiąc się dłużey szerzyć gliscentibus malis, o co iuż tak wiele razy upraszaiąc, obtestabatur per sacros manes Divorum do czytania dalszego Proiektu zapraszał, cum praecustodicione, aby w czytaniu non interrumpere Głosami ale co się komu niezdawać będzie, aby się do tego po skonczonym czytaniu przymawiać. Imć P. Grabowski chciał wziąć Głos, ale contradixerunt inni, Inni o Proiekt prosili. Xżę Imć Prymas wyraził że na tym wczorayszą solwowana Sessya, aby dziś non interrupte był czytany Proiekt, y ie expedire, à inne wszystkie w recess były puszczone, a to per omnes charitates Oyczyzny obtestabatur ex ratione extenuacyi tak drogiego czasu, y na tey deklaracyi solwował Sessyą.

Dnia 22 Maia. Po zagaioney ut moris Sessyi, reprezentował upływaiący czas Imć P. Marszałek. Czytano potym Rotę Juramentu, na który, gdy była uniwersalna Zgoda, X. Imć Prymas wziął Głos wyrazywszy: Że ponieważ powszechna iest Zgoda y wola, y że z tym tu Izba Poselska przyszła do Nas abysmy te Konfederacyą cum exclusione Cudzoziemca poprzysięgli. Ja tedy zaczynam. Chciał tu coś mowić Imć P. Grabowski Poseł Pomorski, ale potym subticuit, przysiągł tedy naypierwszy Xżę Imć Prymas in Rotam praedictam stoiący krzyż pektoralny w ręku trzymaiący. Za Xiędzem Imcią Prymasem Xżę Imć Biskup Krakowski, et alij Episcopi in eandem rotam cum Addicto: Że uchoway Boże Sessyi iakiey, żaden z Imściów niebędzie się wdawał w Nominacyą ani Jura Primatialia nie zechce

violare

violare, potym nastąpiła przysięga JchMMć PP. Senatorow y Ministrow
swieckich, ktorzy klęcząc kazdy osobno in eandem Rotam wykonali Ju-
rament, perlegebant zas Przysięgę JmćPP. Pieczętarze Koronnym Ko-
ronny, Litewskim Litewski. Tandem y JmćPP. Postowie z Marszałkiem
swoim tez Przysięgę wykonali. JMć P. Marszałek Poselski przed
Pieczętarzem, à zas JmćPP. Postowie Provinciatim klękali, in prelec-
tam Rotam przed JmćP. Marszałka Poselskiego jurando.

Po skonczoney Przysiędze od wszystkich, powrociwszy na
mieysca swoie, czytano daley Proiekt Generalney Konfederacyi, signan-
ter punctate Pactis Conventis przyszłego Regnanta de exorbitancijs
tractandis na przyszłey Elekcyi, nieprzystępuiąc do nominacyi, po-
ki Exorbitancyom nie będzie dosyc &c. Były tu rozne illacye de
non alienandis ad Spirituales Bonis, de non evocatione ad forum
Spirituale Swieckich &c. JmćP. Woda Lubelski w mowie
swoiey wyraził ze lubo iuz na 21. Konferencyach z JmćKsiędzem
Nuncyuszem mianych desideria Rzpltey promowował, iednak
ieszcze nic zakonczone Concordatum y Poselstwa, acceptowac dotąd
Curia Romana niechce, poki Konstytucyi Aò 1726 nienastąpi
mollifikacya. Wywiodł y to dosyc obszernie, iako na Assekura-
cyą skarbu Koronnego na własną Fortunę Millionów 50^m^ zaciągnął
długu a na ten hazard Fortuny y Expense tylko 360^m^. ze skarbu
bonifikowany. Respektem zas Lanowey Milicyi dowodził Doku-
mentami ze na 666^m^ porcyi 250^m^. na retentach, czego poprzysięzo-
ne przez Officerow tegoz Regementu extant w Skarbie Koronnym
dokumenta, y prosił aby investygowane były, y ieżeli się to zda-
wac będzie, tedy Officyer kasse trzymaiący in facie Ordinum Rzpltey
toz samo poprzysięze. Mowił y o innych Materyach, pro conclu-
sione prosił, iezeli inne Proiekta mieścic się będą aby Proiekt
od JmćPP. Postow respektem więzienia swego od Sassow poniesio-
nego przełozony non ad recompensam, ale ad recognitionem był
inserowany do Proiektu Konfederacyi.

Dnia 23. Maia. Zagaił Sessyą JmćP. Marsza-
łek Poselski z wyrazeniem, ze kiedy codziennemy skołatana
Nawałnosciami Rzplta, de modijs cimba resurget aquis, y iuz
publicznych na tey Konwokacyi Interessow y Materyi Nowa
ultra quo progrediatur, non habet, upraszał aby wszelkie-
mi dotego pomagac sposoby, iakoby do portu szczęsliwego za-
winąc y stanąc u brzegu, od ktorego niechcieymy się odbi-
iac in mare disceptationum. A poniewaz są tu dzis presen-
tes niektorzy Jmć ktorzy nondum publici vinculi juramen-
tum expleverunt, pytał się od czego zacząc, czy od Juramentu
czy od czytania Proiektu. Po zagaieniu tedy przysięgli
JchMć ktorzy in ante byli absentes, były potym rozne con-
troversye, za nym przystąpiono do czytania Konfederacyi
Generalney in punctis videatur in typo, na Punkt w niey,
aby Skarby Utriusque Gentis succurant necessitatibus publicis.

Wziął Głos JmćP. Podskarbi W. Koronny wyrazaiąc
ze przez trzy nadeszłe Seymy y następuiące Senatus Consi-
lia taka iest Skarbu Jego extenuatia, ze całe tak wielu za-
chodzącym potrzebom publicznym wystarczyc niebędzie moz-
ne, iezeli ieszcze excedent iakie assignacye mimo tych, ktore
in publicum iuz tak wielkie y oczywiste są Expensy, ktore
clare punctatim wyprowadzał, jako to na ablegacye do
Cudzoziemskich Dworow post fata Regia, na oporządzenie Ciała

Krolewskiego

Krolewskiego &c. Na Sustentament Grandmuszkieterow, na szopę, na Akomodacye roznych Rekompens y Assygnacyi przestemi Senatus Consilii &c. y o ublizeniu Powagi Ministeryi przez Dyspozycye y w mieszanie się w to za przyszłego Panowania Saskiey Kamery subiecktow, iako tez reconter o krzywdę, ktorę toż Ministerium Podskarbstwa ponosi per laudum Prowincyi Pruskiey, ktore pretendit, z pod Dyspozycyi Podskarbiego koronnę subtrahere Ekonomią Rogozynską y Malborską, inferebat y to, aby na Komorach nie Cudzoziemskie Osoby, ale Polska Szlachta była, y do Obedientia tychze Osob Podskarbiemu praestanda.

Po tym Głosie prosili o Głosy Jmć Prowincyi Pruskiey, drudzy contradicendo Głosom, o czytanie Proicktu, inni inferebant aby tu tylko concernentes praesentem statum materye tractentur. Xięże Prymas zapraszał, aby niezabieraiąc daley czasu przystąpic do podpisow Konfederacyi, po ktorey, ad requisitionem wielu, całey z początku przeczytaney, za naypierwszym podpisem Jmći P. Marszałka Convocationis wszyscy Senatorowie Ministri, Posłowie suo ordine Rękami własnemi podpisali. Tandem Jmć X. Biskup Kuiawski, in absentia dla słabości Zdrowia Xcia Jmći Prymasa podziękował, y powinszował tak zgodney harmonyi Serc y umysłow iedności. Czyni podziękowanie Xciu Jmći Prymasowi, Przeswię: Senatowi, y Ministris Status Jmm Panom Generalnym Regimentarzom y całey Przeswię: Izbie Poselskiey.

Po ktorym skonczonym Głosie zegnał Jmć P. Marszałek Poselski Ordines Reipublicae diserta Swade winszuiąc prosperum eventum Reipublicae ze wynika longi laboris fructus ułozoney tak chwalebnie Konfederacyi Generalney &c. Subiungendo, ze ex arena Libertatis wyrasta w tym wirydarzu arbor vitae y skuteczne Sancitorum folia. Dziękował iako Jmć X. Biskup Kuiawski wszystkim distinctim cum Voto: Dii referant grates, qui pia facta vident. Wyraził przytym stare funkcyi swoiey circa bonum publicum, ze quantum potui profui, y rekommendował się Łaskawey pamięci Ordinum Reipublicae, zegnaiąc strony, zyczył aby da Pan Bog na przyszłey Elekcyi mogł oglądac incolumes, y w iedności monarsuszoney, konkludując: Vivite felices, fortiaqz adversis opponite pectora rebus. Po tym pozegnaniu ruszył się Senat y JchMć wszyscy Gankami na ~~Te~~ Te Deum laudamus.

Wyszedł tedy Pontificaliter Jmć X. Biskup Poznański y zaczoł przed Ołtarzem Wielkim Te Deum laudamus, po ktorego skonczeniu dał Pastoralem Benedictionem Statibus Reipublicae y tak chwalebnie zakonczyło się.

Resultatum z Rady Xcia Jmći Prymasa cum Residentibus Seymem Convocationis ex utroqz Ordine assignatis Die 4. Junii Anno 1733.

Imo Azeby Pii Krolow Jmściow Jana y Augusta. Oraz Krolowy Jannowey Manes na swoich zwyczaynych lezeły mieyscach, praecommittitur terazniejszą radą JmPanom PP. Podskarbim Wielkim Oboyga Narodow, azeby ię starali się wyprowadzic do Krakowa quam commodiori modo, Niezałuiąc zas nic cokolwiek ad Solennitates na takowę wyprowadzenie zdawna practicatur, tudziez ad Suffragia et ornamenta na samym nalezy mieyscu, tak azeby y Bogu chwała

cwała y Oyczyznie Krolom Swoim wdzięcznicy bydz mogła.

2do Xiąże JmĆ Prymas ex virtute Zgody y Rady teraznieyszey assumit na Siebie pisać do Monarchow wszystkich, upraszaiąc Ich azeby raczyli na przyszłey Elekcyi Krola tak favere, iako nam ią Jura antiqua opisuią.

3tio Azeby JmmĆ PP. Moskiewski y Brandeburski Ministrowie przed zaczęciem Konferencyi z Rzpltą iescze się zabrali ad referendum Pryncypałom Swoim, Iz Rzplta chce z niemi traktowac, więc tychze reassumptio Konferencyi ad resolutionem tychze Ministrow refertur.

4to Jako zas Rzplta zwykła zawsze bywac æque et digne służącym Sobie wdzięczna, tak maiąc Respekt na Zasługi JmĆ P. Ozarowskiego Oboznego Koronnego: tudziesz na wielkie prace JmĆ P. Massalskiego Pisarza W.go X.twa Litt.go na teraznieyszym Seymie Convocationis Laskę piastuiącego naznaczyła Confoederatione Sua Obudwum JmmĆ po 40. Złotych Polskich, ktorych persolutio effectiva zaleca się JmmSciom PP. Podskarbim.

5to JmĆ P. Sierakowski Strażnik W. Korn: poniewaz evidenter deduxit, iz na Ablegacyi Swoiey do Turek znaczne poniosł koszta więznie wykupuiąc, na Exekwie S. p. po Krolu JmĆ pro honore Jey spenduiąc, więc y tenze recommendatur wraz z JmĆią P. Jabłonowskim Sekretarzem Swoim Skarbom Oboyga Narodow.

6to Na Rezydenta w Rzymie będącego Miastu Krakowu, azeby na przyszłą da P. Bog Koronacyą mogły bydz oporządzone, Bruki y Mury reparowane. JmĆi P. Wolskiemu Sekretarzowi Seymowemu, tudziesz y innym JmSciom pretensye swoie tak ex meritis iako tez ex debitis, aliysqz rationibus maiącym praetermittitur provisio pecuniaria JmĆ. Podskarbim Wielkim, ktorzy wszystko płacic będą powinni secundum seorsivum scriptum Regestrum.

7mo Jako zas Expensa te ex necessitate Interessow publicznych są naznaczone, ktore signanter ex Fundo Prowentow Ekonomicznych Mensæ Regiæ płaczone bydz maią, tak gdy w konstytucyą teraznieyszey Konwokacyi Wiele JmMSciow PP. Kommissarzow do Zupp y Ekonomyi ultra numerum w przeszłych Konwokacyach practicatum podchodziło, Zaczym zabiegaiąc temu, aby przez to publiczne potrzeby uszczerbku y Zawodu niemiały, oraz stosuiąc się ad tenorem dawnieyszych y teraznieyszey Konwokacyi, zeby ciz JmĆ PP. Kommissarze y Skarbowi y Ubogim Ekonomicznym Poddanym Graves niebyli, ex Concluso praesenti Skarb Koronny JmSciom certum quantum wypłacić obligatur. To iest ex Senatorio kazdemu po Tysiąc Złotych Polskich, a ex Eqvestri po pięc sett Złotych. Czym się prosze JmĆ z Ludzmi y Konmi Swemi kontentowac powinni będą.

8vo JmĆ P. Poseł Turecki poniewaz tędy przeiezdzac ma, więc aby miał obmyśloną Rezydencyą y Subsistencyą pro honore Gentis Nostræ zaleca się JmmSciom PP. Podskarbim W. ex mente teraznieyszey Rady.

Copia Literarum à Celsissimo Primate Regni, nomine Publico ad Externas Potentias, post Comitia Convocationis.

Sanctissime ac Beatissime Pater.

Post oscula pedum Sanctitatis Vestræ, id à me munus meum exigere in praesenti Luctuosa Serenissimæ Reipublicæ

ea orbitate. Cujus breve quidem sed grave nimis et operosum infessis Annis laboribusq; humeros meos cecidit Regnum, et cuncta quæ hicce tractantur pateant et innotescant Stli Vræ, tam Universi Catholici Orbis quam in particulari hujus Orphani, Ejusdemq; Natione Regni supremam tutelarem Paternamq; curam Gerenti. Post expedita itaq; feliciter Comitia Convocationis Statuum præprimis amotis â gremio sui et â prætensa Activitate Acatholicis tam de interna qm externa Securitate deliberantium quam etiam Exclusionem Cujusvis Extranei nec Nativi utroq; de Stemmate Poloni ad Solium Competitoris, unanimiter sub vinculo Confœderationis statuentium, Cum demum Serenissima Respublica ultima studia sua convertenda habeat ad imminentem propè futuri Regis Electionem, illamq; Liberrimam nec ullis vel secretis lenocinijs, vel apertis Externarum Vicinarumq; Potentiarum violentijs corrumpendam, non semel mihi felicitatis ac quietis Nostræ sollicito cum tristi futurorum dubiorumq; eventuum imagine id in mentem venire, qd in abscessu è vita Regum nostrorum passim dicitur et loco diverbij ponitur, Interregna omnia morbos esse, Actus verò Electionum novi ad Thronum Principis si aliqua /: avertant Superi scissione pugnantur violentis ac fatalibus æquari Convulsionibus appropinquant critici hi dies de salute publica aut e contra decisuri, in quibus loco prosperi optatiq; Successus, ne quid adversi funestiq; eveniat, Serenissima hæc Respublica fatorum incerta Suorum, nunc vel maximè elevandes ad DEum manus et preces, dissipandisq; ejusmodi tempestatibus opportunas ac efficacissimas Sanctitatis Vræ expetat humillime benedictiones. Nam licet de Vicinis ac fœderatis suis nullo notata demerito in futuro illo Solenni Actu, qui est anima purissimæ Libertatis Nostræ, nihil vitiosi, inimici, et illegitimi sibi præsagiat aut metuat, resoluta denique perire potius quam timere, ac pro salvandis immunitatibus Patrijs non modo Regionem sed etiam Religionem Orthodoxam Romano Catholicam sustentantibus omnia extrema generosius subire, quam ignavè minima etiam in præjudicium Sui pati et admittere media. Si tamen aliquo casu eò res devenire videantur, cum infallibili totius Europæ Conclusione universoq; Orbis incendio, quod forsan nec longo temporis tractu, nec largo Sanguinis Christiani profluvio extingveretur, Vicariam in Terris DEi misericordis potestatem Sanctitatis Vræ, qui hæc tempestiva et ejusmodi Tragicis motibus, obvia cura exagitet, nullus mortalium ad Ovile Pastoris pertinentium dubitet, Serenissima vero hæc Respublica Sanctitati Vræ supplicat, et quantum est in illa Divinitus ac humanitus Authoritatis et Opis Principis externorum Moliminum, toto et præmaturo ni sane sero medicina paretur, clementissime obstare dignetur, ut quo liberrimum hoc Regnum Sṁæ Aplcæ Sedi obedientissimum talem quale ipsum est, sibi futurum eligat Regem, libere, quiete, et independenter ab omni Extranearum Potentiarum perscriptione, aut in Libertates Nostras machinatione. His nomine Serenissimæ hujus Reipublicæ cum profundissimo cultu expressis, ac Paternæ Sanctitatis Vræ Solicitudini Comendatis, maneo. Etc.

Ad Cardinalem Protectorem.

Imminens propè futuri Regis in hoc Liberrimo Regno Electio, unica ac delicatissima Libertatum Nostrarum pupilla,

cum nec

cum nec minimum ab Externis Viciniśq; Potentijs, absq; lesione sua patiatur, et appetitu irregulari contractum, Nostreq; propriæ Iure est cum qui dominaretur nobis sponte ac puro affectu assumere non alienâ opere vel ambitionis velle quasi imponere, nunc vel maxime requirit bona officia Eminentiæ Vræ ut insignem Dignissimumq; Protectoris Titulum, ipso effectu viriliter simul ac benigne implere dignetur. Utq; Serenissima hæc Respublica de hoc clypeo, quem sibi nacta est in præsenti casu protegendis Libertatibus sui oportunissime gloriari possit, jure merito cum itura in ævum nominis Eminentiæ Vræ deprecatione, cumq; præsentanea pro Ejusmodi tutelari et ferventi studio, eidem gratitudinum suarum testificatione. Cæterum me ipsum favoribus, Gratijs et Benevolentijs Eminentiæ Vræ commendando cum profundissima Venerationis submissione maneo. &c.

Ad Cardinalem Secretarium Status.

Cum circa imminentem propè futuri Regis Electionem debiti mei simul ac officii sit Regnum istud Liberrimum ab omnibus Externis studijs independens commendare, nunc præcipuè Paternæq; curræ ac sollicitudini suæ Sanctitatis nomine Serenissimæ Reipublicæ scriptis, manibusq; Pontificijs reddendas adjungo, has quoq; humillimæ meæ debitæq; Eminentiæ Vræ Venerationis bajulas ac interpretes, cum his obnixis precibus, ut pro ea qua pollet apud Sanctitatem Authoritate, suasu magno et potenti conservandæ illesæ Regni hujus Libertati, ac independenti tranquillitati Universi eximiam suam dare operam dignetur. Cujus denique favoribus ac Gratijs meipsum insinuando, maneo &c.

Ad Imperatorem Romanorum

Serenissima Cæsarea Regiaq; Catholica Majestas.

Quoniam futuræ Diis utinam propitijs Electionis imminent diu publicum terminaturi luctum, et post nubila temporum cum novo Oriente ad Solium Sole sparsuri lucem lætiorem, huic tristi hactenus Regno, in quo Ejus maxima consistit Libertas, in eo Serenissima hæc ac Liberrima Respublica antiquissimum Augustæ Austriacæ Domus Divorum Prædecessorum pietatem è sacris excitat cineribus, recentiorem verò et longè insigniorem Sacræ Cæsareæ Regiæq; Mattis Vræ erga se benevolentiam nunc vel maximè invocat, petit, et exorat, ut liberæ Electioni planè favere unicamq; imminentem Nostrarum pupillam illesæ servandam tueri Voto suo supremi dignetur. Nihil quidem adversi sibi, quod metuat in imaginatione præfigit et præfigurat de Omnibus Collimitaneis Potentijs Serenissima eadem Respublica nullo notata demerito offensionum erga imo modesta pretensionum propriarum tolerantia commendabilis, unicoq; Jurium suorum integritatis zelosa. Cum tamen previdentia sit Mater Securitatis, casus quos eventuros non credit sollicita ac ignara fatorum mente præcogitat, et ne quod simile accidat, salutaria et Amica Fœderatorum Sacræ Cæsareæ Regiæq; Mattis Vræ Consilia tempestivè præoccupat,

obviando

obviando fatali totius Europæ in tranquillo hucusqȝ statu permanentis Concussioni, si extinctor aliquis candelæ, et nubem paci serenæ induceret. in illo Congregatorum Electoris Populi spillium actu funestas Sessiones, turbasqȝ cieret, aut diris devovendo discordiarum seminandarum Spiritu, faciem Nemesis ad incendium universi Orbis proferet, nec ipsius tantummodo Serenissimæ Reipublicæ prospera vel improspera hac vice spectari et vertari Communis omnium Regnorum tranquillitatis Comunem etiam ab omnibus exigi curam, sollicitudinem et operam. Quæ cum in Sacra Cæsarea Regiaqȝ Mtte Vrã Sublimi titulo Potentissimi Imperij primas præ alijs habeat passus, bona officia ac studia Ejus erga hanc Rempublicam reliquis fore pro Consilio præcepto aut exemplo haut dubium est Sanctum id heroicum et pium opus faventer habendi desideria, Viduæ Amicæ ac fœderatæ suæ Serenissimæ Reipublicæ eandem ut immortalem perpetuis ac coetaneis devinci, et obligationibus Imperiumqȝ Sæ. Cæ Regiæqȝ Catholicæ Mttis Vræ iam Gloriosum, qd Superi Justitiarum remuneratores exactissimi faciant diuturnissimum reddet adhuc gloriosius ac omni seculorum tractu memorabilius obtingere observatas Regni hujus Libertates, et illorè manutentam pacis Universæ olivam omnibus triumphis et lauris potiorem hoc voto sincerissimo finio et maneo. Sæ. Cæ. Regiæqȝ Cath: Mttis Vræ.

Ad Reges Vicinos.

Serenissime ac Potentissime Rex.

Cum universi Christiani Orbis intersit Communem tranquilitatem qua fruitur, ut totum pretium fusi Sangvinis et in illo non adeo pridem extinctæ immunium bellorum fixis plusqm̃ diligenter expressis tenere manibus, ne ex iis novo aliquo ictu excutiatur et excidat, ac recidivis funestisqȝ totius Europæ motibus ansam suggerat. Serenissima hæc Respublica dolendo Caput avulsum casu ad tristem alisa orbitatem, nunc premissis debitis ac requisitis, ad ejusmodi luctuosa tempora deliberationum ac Consultationum publicarum gradibus. Tandem omnem seriamqȝ suam Curam ac Sollicitudinem convertit ad ad propè imminentem futuri Regis eligendi Liberrimum Actum sine gravis (: undecunqȝ ille ambitus arrogans et illegitimus fuerit :) perturbatione celebrandum. Cum enim esse naturam et proprietatem hujus solennis Liberrimorum Electoris Populi suffragiorum ad unum, qui solus solium occupare rogatus mereatur collationis, ut ab alienis studijs nec duci nec trahi patiatur, utqȝ futurus Regnans soli Reipublicæ uti Sponsæ suæ Sponsus de hoc pretiosissimo erga se amoris pignore integram obligationem debeat, nonnulli alij Extraneæ Potentiæ vel lenocinij secretis, apertis violencijs libidinem suam urgenti et purissimam Regni hujus Libertatem contaminare intendenti. Quam sicuti tueri, defendere, ac omni etiam carissimorum suorum periculo salvare Liberrimæ ac generosissimæ huic Genti in animo pro hostia ac Lege sancta sit, ita licet Serenissima Respublica cum omnibus Fœderatis ac Vicinis suis Tractatus Pacta Conventa, et amicitiarum vincula strictè et religiosè observans, et minimam etiam illis de conquerendi occasionem

evitans

evitans, nihil adversi sibi praesagiat aut metuat in consequenti pro-
pè Electionem, nihilominus ad omnem casum si quis concordia
Electoris Populi Vota maligno spiritu turbare, dividere, et funestis
scissionibus tanquam ferali peste omnium Regnorum ac Regionum
incendium inducere praesumat ad obviandum tempestive ejusmo-
di Serenissima haec Respublica solitas, ac nunc specialiores erga
se benevolentias Serenissimae Regiae Mattis Vrae invocat et implorat
easque tanto justius sibi exhibendas credit et exposcit, quando Uni-
versalior id requirit ratio et cura, ut erupturae si negligantur
in ignem immensum flammarum suffocentur in favilla, nu-
triente parvam adhuc scintillam, et levius extinguendam, Glo-
riosum id Serenissimae Regiae Mattis Vrae ac piissimum studium ad
non eligendam de Sardinibus suis Generalem totius Europae pacem
specialè et distinctè obligabit hanc Serenissimam Rempublicam,
utpote semper bonam amicam et Foederatam suam. Cujus nomine
Longissimam et prosperrimam Vitam Serenissimae Regiae Matti
Vestrae cum omnigena desuper benedictione animitus vovendo
maneo Sacrae Majestatis Vrae.

Ad Reges Angliae, Hispaniae et Sardiniae

Ad antiquissimas Potentissimorum Regnorum Britaniae cum
hoc Regno Amicitias Serenissima Orbata Capite nunc vel maximè
plenaque recurrit fiducia, cum in praesenti luctuoso tempore prae-
missis aliarum formalitatum gradibus ad imminentem pro-
pè futuri Regis Electionem descendat, quam sicuti ex natu-
ra Libertatum suarum liberrimarum ab omnibus Externarum
Potentiarum studijs, tacitis vel apertis independentem esse
vel fieri expedit, ita aliquo casu quem eventurum eadem
Serenissima Respublica nullo de Vicinis et Foederatis suis
notata demerito, nec praesagit nec metuit in resolutis, ne fir-
ma potius perire quam timere, et omnia pro salvandis Immu-
nitatibus Patrijs extrema audentius subire, qui ignave minima
etiam externorum suggestuum aut moliminum media purissi-
mae hujus Gentis Libertati praejudiciosa admittere, si eo res cum
conclusione ac ferali totius Europae incendio eveniat, providè
poscit et exorat, bona et amica officia Serenissimae Mattis Vrae ob-
viatura tempestivè iniquis ejusmodi, nec ulli piissimo Principum
placituris attentatis. Interest quippè tranquillitatis universae
praevenire et impedire hos motus quos injustus aliquis et illegi-
timus Juribusque Gentium infestus excitare praesumat ambitus
Liberrima Electoris Populi suffragia aut pertentando, aut gra-
vando, funestasque scissiones et divisiones animorum causan-
do sanctae hae devotaeque universo bono Orbis Christiani in immemo-
rabili pace permansuri, Curae ac sollicitudines Serenissimae
Mattis Vrae cedant ad majus augmentum jam satis extensae
Gloriae suae, Serenissimam vero hanc Rempublicam amicabili-
ter et faventer justa fas et aequum protectam et immortalem
diuturnis devincient obligationibus. Cujus nomine longissimam
et prosperrimam vitam cum omnigena desuper benedictione
animitus Serenissimae Mattis Vrae, vovendo, maneo.

Ad Status Hollandiae

Post dolenda Serenissimi Regis Augusti II. fata, publi-
co inducta luctu Serenissima ac Orphana Respublica, non omi-
sit con-

sit confestim tristem ejusmodi de Capite suo Corona casum denuntiare prepotentissimis Statibus Hollandiæ, et ab illis in Liberam quoq; ac toti Europæ celebrem Rempublicam erectis, nonmodo vices Consolatorias, verum etiam ad quævis ex inopinato hic eventura, prematuras ac nobis faventissimas eorundem solicitudines expedire, cum tanta majori familiaritate et fiducia, quanto naturalius est similia ac similibus expectare, et similia â similibus foveri ac amari, qualem vi et virtute sympathica, nunc demum ex assensu Ordinum indicto futuro Novi Regis Electioni die illoq; prope imminente, et vere critico, quia de Salute publica vel ê contra decisum totam Serenissima Reipublica in eo versari anxietatem et curam, ut hic solennis Actus ab omnibus externarum Vicinarumq; Potentiarum studijs independens, liberè, quietè sine ullo Liberrimorum Suffragiorum clandestina vel manifesta perturbatione ac funestarum in Electore Populo scissionum practicatione expediri possit. Cum autem cum omnibus Vicinis ac Fœderatis suis inita Pacta, et amicitiarum vincula, eadem Respublica inviolabiliter semper observaverit, nec minimam unquam de se querendi illis occasionem dederit, ex ullo demerito, licet quidem nil tale vel simile sibi eventurum credat vel mutuat, resoluta deniq; perire potius quam timere, ac pro salvandis Libertatibus Patrijs omnia extrema generosius subire, quam ignave medijs iniquis Jura Regni Liberrimi adulteraturis assentire, si tamen fato aliquo res eo devenire videantur cum infallibili totius Europæ concussione ac universalis sangvinis Christiani profluvio Serenissima Respublica ejusmodi malis in herba supprimendis implerat tempestiva ac obvia consilia, studia ac bona officia Prepotentissimorum Statuum Hollandiæ, illorumq; nunc activum et in Orbe famosum invocat Æquilibrium, non tantum ad non eligendam ex cardinibus suis universam tranquillitatem tanti pretium sangvinis, in illo non adeo pridem extinctæ immanium bellorum facis, verum etiam ad retinendam intra limites justitiæ ambitionem, ne scilicet lascivientes mole sua fastuq; Potentiæ, alijs summo jure summam inferre injuriam presumant, cum ad id Æquitatis, sanctissimum semper tendat Æquilibrium. His pro munere meo Nomineq; Serenissimæ Reipublicæ providenter expressis, maneo &c.

Ad Rempublicam Venetam

Quam primum deficiente hoc in solio naturæ labilis inevitabilem eclypsim passo, orphanum Regnum cum pullo tristiqi colore publicum induit luctum Serenissima Respublica Polona, dolendum ejusmodi de Capite suo Coronam, casum non omisit confestim deferre Serenissimæ Reipublicæ Venetarum, et ab illa ut amica et Fœderata sua, non modo vices consolatorias, verum etiam ad quævis ex opinato eventura, prematuras, ac nobis faventissimas ejus solicitudines expetere cum tanto majori familiaritate, quanto naturalius est, tam pro identitate nominum, tot pro paritate Zeli ac amoris Libertatum similia â similibus faveri ac amari quadam vi ex virtute Sympathica. Cum autem ex actis dolorum officijs provisisq; internæ et externæ Securitati Consilijs, ne eadem Serenissima Respublica in orbitate sua periculosa sine certo supremoq; rerum Regimine fluctuaret diutius in Animum induxeritt ad portum appellere futuramq; novi Regis instituere Electionem eam ut fas liberrimam, ab omnibus Externarum Potentiarum studijs independentem, nunc in eo delicatissimo puncto totam

suam

suam versari anxietatem et curam, ut prope iminens hic Actus liberè, quietè sine ulla liberimorum suffragiorum secreta vel aperta pertentatione ac funestarum Scissionum practicatione expediri possit. Serenissima Respublica Polona ab Externis Vicinisq; Potentijs, cum quibus Fædera Pacta et amicitiarum vincula Sacrosancto more semper servavit, nec ullo de illis notata demerito, nihil quidem tale vel simile eventurum credit, aut meruit, resoluta deniq; perire, potius quam timere ac pro salvandis libertatibus Patrijs omnia extrema generosius subire, quam ignave modijs iniquis Jura Regni Liberrimi adulteraturis assentire. Si tamen fato aliquo eo rer devenire videantur, cum infallibili totius Europæ concussione ac universali sanguinis Christiani Catholicismo Serenissima Respublica Ejusmodi malis in herba supprimendis implorat tempestiva ac obvia Consilia, studia bonaq; officia Serenissimæ Reipcæ Venetæ. cujus ipsiusmet interest tranquillitatem Europeam tanti pretium Sanguinis, in illoq; non adeo pridem extincta imanium bellorum facis, in toto et tuto conservandam tueri. His pro munere meo, nomineq; Reipublicæ providenter expressis, maneo.

Kopia Listu do Carowy Moskiewskiey.

J.Mł Pan Lewenwold koniuszy Wielki Monarchy Waszey Carskiey Mośći przyiachał tu w sam prawie Seym Nasz, y przywiozł mi Łaskawy List od Niey, ktory aby miał większe y ziernicysze chwały był czytany na Mieyścu Zgromadzoney całey Rzpltey, Ucieszyliśmy się tedy generalnie przeczytawszy go, y znalazszy w nim takie W. Carskiey Mśi ku nam, Prawom, y Kraiom Naszym expressye, iakie od nas pożądane były, y o iakie w tym Smutnym y Sierocym stanie prosić Mieliżmy W. Car. Mć. Pokazniesz W. Car. Mć iż składasz grunty Fundament Panowania Swoiego na Sprawiedliwośći, gdy y Panstwom własnym swoim roztropnie prowiduiesz spokoyne Chwile y Sąsiedztwom wszystkim dotrzymuiesz Lig, Traktatow y Kolligacyi. Mamy to w prawdzie w W. Car. Mśi y wiey świątobliwym Sercu, czym w pokoiu cieszyc y zaszczycac, w zamieszaniu zas bronic y zastempowac się mozemy, assekurowany obietnicą Jey pożądaną, Iż wolna Krola przyszłego Elekcya, Praw Naszych, Wolnośći y swobod naypierwsza y naycznaecnieysza ozdoba naymnieyszey przeszkody od niey nie uzna. Mamy tedy w Bogu nadzieię: iż ieżeli kto nam iest zazdrosny, nienawisny, y złosliwy przykładem W. Car. Mśi obaczy się y namowi, że nam, my tez upewnic mozemy W. Car. Mć iż na przyszłym da Bog Elekcyalnym Seymie nie inakszego Krola obrac żądamy, myslemy, y chcemy, tylko takiego ktoryby Nas y Oyczyznę Naszę w całośći Praw w nienaruszeniu tak wewnętrznego iako y zewnętrznego Pokoiu konserwował. Ma bowiem Rzplta w ręku swoich Prawo opisowac Krolow swoich, y niepozwolic im nic, aby mogli kiedy uczynic Jey przeciwnego. Zastrzodziła sobie tak w pokoiu, że y naymnieyszey myśli do kłocienia się, znikim niema, dlatego za naypierwszą rzecz przyszłemu Rządzcy swiemu in-połozyła, ezeby z Sąsiadami iedność, Zgodę, Traktatow, Przymie-

rza

rza Lig, y Sojuszow nienaruszoną Konserwacyą czynił y praktykował tak, iako W. Car. Mści z Punktu na teraznieyszym Seymie skonotowanego, à teraz tu przyłączonego wiadomo się pokaże. W tym tedy upewnieniu pomnażać w Sobie nieomylnie ku Nam dobrotliwe Sentymenta słodkie, y Sprawiedliwe iey Panowanie w Panstwach Jey z uwielbieniem dawnych do tego Cnot y własności W. Car. Mści. Co wyraziwszy zostawam z należytym Respektem.

Item. do Teyże Carowey Jey Mości

Nayiaśnieysza Monarchini.

Naypierwey Nayiasnieysza Rplta żal swoy wyraża przeciwko JmĆ P. Graffowi Lowendalowi Nayuyższemu W. Car. Mści Wielkiego Koniuszemu, iż przybywszy tu na Seym, z Jey Łaskawą y pełną dobrych ku Nam chęci hramotą, na którą pełen także podziękowania y należytego Jey Tronu uszanowania Respons iuż był gotowy bez odezwania się o niego, odiechał niepraktykowanym według Ludzkości y przyiaźni sąsiedzkiey postępkiem, który nie naszą przyczyną popełniony, aby nam nie był przypisany, usilnie tę Sprawiedliwość zamawiamy sobie w dobrotliwym W. Car. Mści Sercu. Potym, gdy po nieodżałowaney nigdy Smierci Nayias. Krola JmĆi Augusta II. osieroconey Nayias. Rplitey Rząd krotki Prawem Osobie moiey pozwolony ze wszystkim, y tak wielkim ciężarem swoim zwalił się, na wysilone pracami y Latami ramiona moie. Znam y czuię się bydź tak przez Sumienie, w którym ze wszystkich spraw moich oddać Rachunek Bogu memu powinienem, iako też przez miłość Oyczyzny, abym póki żyię, tuż prawie będąc u brzegu dni smiertelnych, przestrzegał całości Praw, y swobod Jey, y drogiego wolności zupełney Kleynotu nieskazytelnie następuiącym czasom dochował. trzymaiąc się mocno istoty y własności tego własnego Narodu, ktora w tym wszystka iest, wolno u siebie rządzić się, y od nikogo z obcych Pogranicznych Panstw powodowania nie przyimuie. Maiąc zas honor pisać do Waszego Carskiego Wieliczęstwa Imieniem Nayias. Rplitey względem blisko następuiącey przysłego do Tronu Pana Wolney Elekcyi, tego Oyczyznie moiey, y Samemu Sobie winszuię, iż teraznieysza okropnych y Smutnych czasow naszych okoliczność, trafiła nie tylko na szczęśliwe w ogromnych Krajach Rossyiskich Panowanie W. Car. Wielitstwa, ale też na Jey umiarkowane Sprawiedliwością, y ku nam przychilne Serce, w nim bowiem naywiększą zakładam nadzieię, iż tęyże Wolney Elekcyi pod żaden Mus, albo usilną iaką namowę niepodpadaiącey, sprzyiać Sprawiedliwie, y innym Sąsiedzkim Panstwom naprzykład Sprawiedliwości bydź zechcesz. Nayias. ta Rplta iako dawno z Rossyiską Monarchyą Sojusze, Traktaty y przyiacielskie związki, tak y z drugiemi bliższemi y dalszemi Mocami nienaruszenie zachowuiąc przyczyny do naymnieyszey ich obrazy niedaiąc. Przyrodzonym tylko Prawem, przy Oyczystych Swobodach y wolnościach zastawiaiąc się, lubo na przyszłym Stanow Zgromadzeniu, gdzie wolnemi bez niczyich od nikogo przepisow Krola y Pana obierać mamy, y tego ktorego Bog sam do Serc naszych zgodnych poda, żadnych ani Sobie wrozy ani się obawia przeciwności, iednak ieżliby co podobnego przypadło zabiegaiąc wczesnie nieomylnemu całey Europy zamieszaniu, prosi usilnie W. Car. Wieliczęstwa abyś Wielką przezornością, y Radą swoią ku powszechnemu Pokoiowi Serce swe do-

swe dobrotliwie kierowac raczyła, y ogien ten ktoryby się zkądkolwiek, na pozar pospolity miał zaymowac, w początkach Jego przygasic y przytłumic, sama dla własney sławy swoiey starała się, ktora nieochybnie daleko ioy większą po całym swiecie będzie z dzieła sprawiedliwego pokoiu, niz z Tryumfow choćby nayporownieyszych przy ludzkiey krzywdzie y powszechnym narzekaniu. Ja zas upewniam W. C. Wieltwo, iz Nayias: Rzplta w Wolnym przyszłego da Pan Bog Pana sobie obieraniu upatruię nieoddzielnie zaraz y swoie y Panstw Rossyiskich Dobro na utrzymanie nierozerwaney Obuyga Narodow dobrey przyiazni y na pomnozenie wspolnych spokoynosci sąsiedzkiey pozytkow, ktore w dobrych y szczerych z obu stron zamystach Sam P. Bog pobłogosławi, y wszelkim swoim z Nieba błogosławienstwem da Waszemu Car. Wieltwu długoletnie Panowanie, czego uprzeymie zyczy Nayias: Rzplta. Na większy dowod swoiey prawdziwey ku Carskiemu Wieltwu przychilności wysyła umyslnie w Charakterze Internuncyi Wielmoznego Jmci P. Dusiackiego Rudomine Podkomorzego Bracławskiego Starzytnością Domu y Zasługami w tey Oyczyznie znakomitego, ktoremu przy osobliwey Instrukcyi, aby W. Car. Wieltwo dac raczyła łaskawe ucho, o to Jmieniem Nayias: Rzpltey wielce prosząc W. Car. Wieltw. Sam zapisuię się bydz dozgonnie Nayias: W. Car: Wieltwa

Essencya tey Instrukcyi Jmci P. Podkomorzemu Bracławskiemu daney. Quo in primo Puncto.

In vim Amicitiæ y Lubitolności posyła Rzplta Jmci. Gdzie injungitur Relatio o Seymie Convocationis in Puncto oraz Pactorum Conventorum przyszłemu Elektorowi Pas cum Finitimis juncta, aby była przez tegoz Jmci notificata. 2do Declaratio Electionis y ze Rzplta iest independens, a zatym zeby y ten akt Elekcyi mogł się spokoynie odprawic bez Jmplikacyi Obcych, et sine scissione przez to Populi. 3tio Azeby tu Subsistenti Ministrowi nowym Zaleceniem Carowa Jmc rozkazała rozpoczęte wziąc znowu Rozgawory præsentibus Conditiis umowione, ad stabiliendam między sobą pacem według Lig, Traktatow. Ostatek zas zostawuie się ustnemu poparciu wrodzoney ku Oyczyznie miłosci doswiadczoney rzetelnosci y dzielności tegoz Wielmoznego Jmci Pana Podkomorzego Bracławskiego: ktory był Posłem Ziemskim Jnflantskim. Ze zas per Constitutionem między drugiemi Konsyliarzami naznaczony na Rezydencya do boku JO. Xia Jmci Prymasa starac się o to będzie, aby iako tu potrzebny mogł prędko powrocic, à day Boze z pomyslną ad Vota Nayias: Rzpltey Expedycyą.

Do Hana Tatarskiego.

Nayiasnieyszy Ord, Tułow, Tumanow Hanie.

W terazznieyszym Nayias: Rzpltey Naszey smutnym, y od Postrachow Sąsiedzkich niewolnym stanie, wielka iest pociecha y nadzieia dobrego, Gdy Wasza Hanska Mść dawny tego Naszego Panstwa Przyiaciel y Łaskawy Sąsiad odzywasz się do Nas teraz deklaruiąc nieodmienną swoię przyiazn, za co Jmieniem całey Nayias: Rzpltey naszey dziękuie W. Hanskiey Mści, oraz y upewniaiąc go iz wzaiemnie z Strony Jey, nieodmienną nigdy ko-

intelligencyą

intelligencyą spokoyną y zgodną harmonią uznawać będziesz. Do czego ia Prymacyalną moią Cooperacyą mier ustawicznie obowiązuię się mocną nadzieią, wsparty że gdy nienaruszenie W. K. Mći z nami trwać będą affekta, staną za Zbroią y tarczą, przeciwko tym ktorzyby chcieli łamać Prawa Nasze y w padać gwałtownie z krzywdą Narodu w Wolną Elekcyą, ktora naypierwszym Naszey Wolności Zaszczytem y ozdobą iest, a teraz żeby Bog mocny y dłuzey W. K. Mć w Zdrowiu Dobrym, w powodzeniu pożądanym Konserwował długoletnie Jego Błogosławiąc Panowanie, serdecznie życzę, a oraz z moią nieochybną propensyą piszę się na zawszę Nayiaśnieyszego W. Kanskiey Mći
w Warszawie dnia 6. Czerwca 1733

Responsum à Celsissimo Primate Regni ad Literas Imperatoris Romanorum

Ad Literas quibus me nunc Orphanæ Serenissimæ hujus Reipublicæ brevi sub Interregno, ac utinam brevissimum Regimen tenentem Sacra Cæsarea Regiaqz Catholica Majestas Vestra honorare dignata est, cum profundissimo respondere cultu Divis Cæsarum Sanguinibus ac Prærogativis digno debiti mei ac officii simul duco. Præter longam Annalium seriem tam vetustate, quam raro non Amici Nobis ab occidente Æris hilaritate insignem cum retroacta propius nec â præsenti temporum cursu nimis dissita revolvam secula. Adsum ipse offerto veritati testis inter Potentissimum Imperium tam Regna et Hæreditarias Provincias Sræ Cæs: Regqz Catholicæ Mattis Vræ abuna, et Diciones Srenissæ hujus Reipublicæ parte ab altera viciniam illæsam et optimam continuo mansisse pacem inconcussam et inviolabilem viguisse, nec in iis quæ Jure transigi poterant ad extrema et violenta nunqm venisse, adeo antiqua Fædera et recentiora amicitiarum Vincula, inter easdem Nationes sibi collimitantes feliciter inita et diligenter ab utrinqz observata, nullus dubitat magis communis tranquillitatis præsidijs, ac mutuis sui contra hostes auxilijs non parum profecisse. Quod vero Augustissimorum Domus Austriæ Prædecessorum Religio benè culta fuit et servavit, integre Magnanimitas et bonitas Sræ Cæ. Regqz Cath: Mattis Vræ exaltavit et posuit in alto, cum non modo continuandæ inter Fæderatas has Gentes unioni et quieti, nec quovis prætextu vel motu interturbandæ eximiam suam operam dederit, verum etiam Libertatibus Regni hujus ubi earundem periculum iminebat assistere et suffragari non recusaverit. In Avis et Abavis suis Pacta Conventa ritè tenentibus candor reputatur ad justitiam in Sacra vero Cæs. Regqz Cath: Mtte Vræ supra earundem strictam et sacram observantiam, adhuc pro Libertatibus Nostris zelante ascendit altius et elevatur ad immensam nominis sui Gloriam, nulla ætate, nullo angulo orbis, nullo ore tuendam. Cum non morituro unqvam in immortali Republica gratitudinum sensu pro tam vera et fermè prima inter tanti Imperij molem et curam ad interesse Liberi Regni hujus attentione. Hunc autem Serenis: Respublica in orbitate sua luctuosa ac luctanti cum fatis suis humanas mentes in Ambiguo et suspenso tenentibus situationi obnoxia, longè et infinities majoribus Sræ Cæs. Regqz Cath. Mattis Vræ et obligationibus se devinctam fatetur et sentit, cum illi unicam et dilectissimam Libertatis pupillam liberam futuri Regnantis Electionem pietissimè vult, vovet, et ne aliquando lædatur, in id omnes

omnes conatus suos convertere appromittit sanctas has Justitiæ Juribusq; nostris assimbolas intentiones, quas in Corde Sacræ Cæs: Regiæ Cath: Mattis Vræ Supremus Universi Conditor Dominusq; Dominantium operatus est, confirmet plus ultra. Mihi permissum erit ex amore in Patriam et onere præsentis in ea Regiminis, aliqua breviter de natura et proprietate Liberæ Electionis innuere. Certum est absolute aliquid liberum nec posse dici, nec dari tale, nisi sit ex toto, et ex omni parte liberum, per consequens liberrimam in hoc Regno Regum suorum Electionem, quæ est omnium Prerogativarum ac immunitatum Nostrarum fons, fundamentum et basis id omnino requirere, ut respectu Candidatorum ad Thronum nec negativam nec affirmativam Sententiam ab Externis Potentijs, aut expectet, aut admittat. Eo ipso enim duci et trahi potius quam suo proprio et naturali motu ad scopum suum pergere videretur. Unumquodq; Regnum suis moribus et legibus regitur, quæ sunt illi plus vel minus commoda aut congrua diligentibus hoc interno et domestico, quam externo prospicitur oculo. Serenissima hæc et liberrima Respublica licet sit diminuta Capite, non est suis diminuta Statibus de Subsistendo iterum principali sibi membro in Libertate sentiendi et eligendi deliberaturis, et in id unicè ac studiosissime intentis, ut uno Principe fatis adversis avulso altori Dijs propitijs concordibusq; Suffragiis electo coronam imponerent, Libertatis nostræ unicum pretiosissimum et ab omni imaginabili dependentia absolutum ac integrum munus. Fædera et Pacta quæ inter partes paciscentes et Fædera sancta et laudabilis est observatio servire et convenire tantum ad amititiarum indissolubilis nexus quibus offirmatur strictius Pax reciprocis constans emolumentis, sed non pertinere unquam ad liberam hoc Regnum Electionem, quæ statim naturam suam admitteret, si minimis etiam ligamentis teneretur. Nec Fæderati quicunq; Illi fuerint ultra fædera sua ac Articulos in ijsdem expressos quid quam ex æquo contra hoc liberum Regnum, liberamq; Electionem attentare præsument, nisi summo jure summam injuriam inferre velint. Libertas demum Gentis hujus licet consistat ex integritate Sancitorum et Constitutionum Regni ne scilicet aliquæ à Supremo Ordine violentur, uniq; admisso inconvenienti omnium tollendarum Legum arbitrium sit penes Principem. Verumtamen ex consensu Trium Ordinum multas et immutatas, et abrogatas, usus et experientia probant, volumina testantur, neq; Extraneorum Sollicitudinem et curam unquam fuisse constat in iis, quæ ad Solam et Liberam, et apud se quidquid velit facturam pertinent Rempublicam. De reliquo quisquis ille fuerit Candidatus, et quem Deus omnipotens Regum Sceptrorumq; Dator Solem Regium liberis suffragiis eligendum et vocandum huic Electori Populo inspiraverit, quia me nullarum partium nisi solius Reipublicæ concordis et unanimis esse, eventus probabit et justificabit. Id possum Sacræ Cæs: Reg: Cath: Mattis Vræ asservare firmiter, quod idem ipse qui ascensurus est Regni hujus thronum, gratissimi et acceptabilis Sacræ Cæs: Reg: Cath: Mattis Vræ Candidati implebit officia, tam sine ullo Libertatum periculo, quam etiam absq; omni Turbarum Vicinis excitandarum metu. In hoc enim Regno libero, et libere

sibi eum

sibi eum qui dominaretur assumente plusqm compertum est non Reges regere, sed potius regi. Vidit hoc aetas praeterita ad Viennam, nulla autem non probavit Serenissimam hanc Rempublicam magis rationibus suis Statisticis semper in remoto animo innixam fuisse, quam votis et meditationibus Principum suorum adhaesisse. His itaq ultra positum meum prolixius, et velut ex torrente cordis mentem propulsante effusis ac enuntiatis, humanissime peto et exoro Sacram Cas: Reg: Cath: Mattem Vram ut fas liberrimam Srnma Amicae et Foederatae suae relinquere in toto et tuto dignetur. Actus hic justitiae et pietatis plenissimus dilatabit amplius et amplius gloriam suam iam per Orbem satis extensam, ac cumulabit Divinas benedictiones felicissimo suo Imperio, et ne post Sacra fata sub nomen alterius cadat me mystas et forsan indubio vate cum non sit apud Dnum omne impossibile Verbum, dabit adhuc de lumbis Successorem Imperatores secuturis aetatibus geniturum et Augustissimam Domum Austriacam si immortalis esse nequit ad confinia immortalitatis producturum.

Interlocutorium Libertatis cum Fama.

Fama. Quid quid gemis! amissum Patrem pupilla Libertas
Sarmatici Gloria celsa Poli,
Imbellem, Vilem, timidum te forte amato
Credere quis posset, desine flere satis.

Libertas. Ah! liceat lachrymis justum mulcire dolorem
Non valet ad luctum barbitos illa meum
Defluat ex oculis Patrium si Vistula flumen
Aequor erit Balthis diluviumq novum
Nunquam pleratur satis hac jactura contenta
Rex custos, sponsus, mortuus atq. Pater.
Nescis praeterea heu maesta nova vulnera menti
Nescis quae viduam tristia fata manent.

Fama. Quae te fata manent provida quid mente revolvis
Qui tibi suppetias auxiliumq ferant,
Germanos, Russos, Gallos, ac deniq. Prussos,
Tutores validos invenis Orba Patre.

Libertas. Tutores dicti mei curam sponte requirent
Ast tutella magis forte timenda mala.
Aquila nigra biceps timeo ne devoret Albam
Quid velit et possit Regna vicina docent.
Quem fortis intus habent candorem lilia Galli
Nunquam vel raro melq virusq ferunt
Despoticus Moschus liberam ipso nomine terret
Nec bene Vasallus tutor erit Domine
Nollo Tutores ferrent vestigia Sveci
Da mortem Regis fataq flere mea.

Fama. Tutores alios fati si provida spernis
Sincero Populi robore nixa tui.
Aequalem Augusto Regem Tibi numina reddent
Sicq florebunt tempora fausta nimis
Externi et interni venient tua sceptra precantes
Quem tua amat virtus elige sponsa Procum

Ecce

Ecce Stanislaus Fratrum comitatus amore
Extensis brachijs in tua vota ruit.

Libertas.
Hic tibi cuncta favet, cumulas ad vulnera vulnus
Suspecta lingva talia qvando seris
Æqvalem Augusto Regem, fuit unicus Orbi
Phœnix, ast alium non nisi busta dabunt
Vota Stanislai constanti mente recuso
Est pauper, Senex cætera bella ciet
Unica Spes luctus Votorum meta solamen
Delicium reqvies gloria sponsus amor.
Princeps Augustus defuncti Patris imago,
Vivax, potens, Juvenis pax erit atq. Quies
Jacturam Patris sanabit fœnore longo.
Filius ah venias hospes amate cito
Saxonicos enses teneat ni Lechicus ales
Tristia sunt semper fata timenda mihi
Ah venias aliud dicere lingva neqvit
Eripit verba dolor, dum mens obstacula volvit
Fingere qvæ satagunt labia plena dolo
Mutum tum saxum lachrymarum flumina stillant
Cui solus saxo reddere verba valet
Memnonis ut statuæ si Phœbo affulseris, alme
Læta dabo voces Rex meus hospes Ave.

ANNO

QUo DeXter LeChI popULUs qUerIt sIbI regeM

Ad Vezyrium à Celsmō Primate Regni

Excellentissime Princeps Excelsi Othomanici Imperij Supreme Vezyrie.

Cum post nunqm̄ sat dolenda fata Srnissimi ac Potentissimi Augusti II. Regis Poloniarum Vice Regia Potestas vigore Legum Regni in Personam mei devoluta fuerit, illico non prætermisi qvidqd muneri meo incubit qvin deferem tristem statum Srnissmæ Reipublicæ omnibus Vicinis et Amicis Potentijs, tum qvoqz qvin redderem certas de immutabili ac inviolabili amicitia Srnissimæ Reipublicæ quod ipsum dum per Illustrissimum Supremum Excubiarū Præfectum, tum Oratorem Regni apud præfulgidam Portam pro tunc existentem explevéramus, visum mihi erat, tum qvoqz omnibus inclitis Statibus, ut aut ipsemet idem Illustrissimus Sierakowski, aut aliqvis Vir condignus ex Aula ipsius ad manutenenda negotia Regni Polonianē nec non ad affidationem indisruptæ amicitiæ apud Præfulgidam Portam maneret, cum jam post Valedictionēs audientias expeditas eundem Illustrissimum Sierakowski tam tristis ille nuncius de Orphano Statu Regni, qvam illa dispositio Statuum relinqvendi aliqvem ad Aulam Excelsi Imperij attigerint, iam animo duxerat ipsemet potius Patrios revisere Lares, in locumq. sui, justa mentem mei Omniumqz Ordinum Illustrem et Magnificum Joannem Stadnicki Castellanidam Belzensem Fratrem suum Genere Clarissimum obstituere prout conformando sese in hocce strictum amicitiam denotantibus Præfulgidæ Portæ erga Srnissimam Rempublicam Nostram substituit. Cujus rei totius Srnissmæ Reipublicæ in Comitijs Convocationis

tionis nuper peractis Congregata relationem peragens, praesertim de acceptione Sui condignissima apud praefulgidam Portam, proqua ego nomine Omnium Statuum summas rependo Grates; nihil quidem illaudatum, quinimo approbatum retulit, reciprocamque in contestationem inviolabilis cum Praefulgida Porta Serenissimae Reipublicae amicitiae eundem memoratum Illustrem et Magnificum Dnum Stadnicki in Residentem Regni ad Aulam Excelsi Imperij constituendum Status omnes sancierunt. Quem ego taliter constitutum praefatum Illustrem Residentem dotibus ac Indole ac magna praeditum favoribus ac benevolentijs Excellentissimi Principis dum insinuo insimul exporto, ut quidquid ille Residens Noster nomine Serenissimae Reipublicae apud praefulgidam Portam proposuerit, tractaverit plena fides in omnibus eidem tribuatur. Ad extremum Praefulgidam Portam de arcta Amicitia ac inviolabili nomine Omnium ego Praefulgidam Portam dum ascuro meipsum optimis affectibus Excellentissimi Principis insinuens, maneo Ecc. Varsaviae d. 9 Januarij

Anno 1.7.3.3.

Copia Listu Xcia JMci Prymasa do JMci Pana Podkomorzego Lwowskiego.

W teraznieyszym Osieroconey Oyczyzny Załobnym y bez Pana na Tronie drzącym ad quevis fortuita Stanie, kiedy nam bydz w zgodzie y Jednosci dla pokazania Obcym Potencyom, quid valeant humeri na czas avulso Capite, tedy nieszczęsciem Naszym scindimur in partes, sciągaiąc na Siebie samych owe tragicznych skutkow diverbium audent in fatum venire suum, qui fata timent. Confoederacya Przeswie: Wdztwa Ruskiego pod zacnym Imieniem WMc Pana popularibus et amicissimis Godnosci Jego studijs wziąwszy więc y forme, ze Jey tantus w Oyczyznie Vir virtute suum praebuit officium et Auspicium, zaraz mi dobrą czyniła nadzieię, iz niema nic w sobie inszego vel intus vel in fronte, tylko quietem publicam Praw y Swobod Oyczystych conservationem, y w tyme Swiątobliwym związku strictiorem animorum unionem na wspulny Ratunek Oyczyzny, bo optimi Civis we wszystkich Intencyach y Sprawach Jego zwykły bywac optimi fines, tak iako do tego drzewa y szczepu dobre owoce, Intenta z podziwieniem y załem moim personalnym bo usque ad contumeliam Prymacyalney Powagi singula ad justitiam, cuncta ad harmoniam et malaciam publicam prowadzącey, ani zadnym priwatnym partialitatum Dobru powszechnemu contrarium, Censurom, Suspicyom podległey. Widziałem na teraznieyszym Seymie szczęsliwie z Łaski P. Boga dokączonym animositates praematuras, y w zaczętosci swoiey impersvasibiles na tym Punckcie aby pomieniona Wdztwa Ruskiego confoederationibus superior placitis et sancitis in praesenti orbitate znayduiących się nienaruszenie zostawała sprowadzeniem Wdztwa ad Campum Electoralem przez Marszałka Konfoederackiego, z kąd duo inconvenientia enormia wynikały, Pierwsze iz Prawo laederetur, ktore procz dawnego z kreacyi Wdztwa y etimologij ich pochodzącego zwyczaiu, etiam wyraznemy iest opisana Konstytucyami aby Wdowie wiedli Wdztwa, gdy tego kiedy potrzeba iest sub signis et Aquilis, e contra chciec czego mordicus przeciwko prawu, unum idemque est napierac się zgwałczenia aequitatis et Authoritatis całey Rpltey takowe stanowienia czyniącey. Teraz zas poki Nam Pan Bog nieda nowego Krola

ut tempus

ut tempus acceptabile poprawic co złego bydz mogło, y prowadzic de via inrecta, obliqua in plana nieprzymnażaiąc grzechow, abusus ad abusus, ile kiedy każdemu honor miły, y rownie z naydroższym penitur Życia szacunkiem, dopieroż gdy go uzbraia, autoryzuie, firmatus Legibus usus, obbyga tego bronic, y niedopuścic leżyi; nie tylko dla siebie, ale też pro Succedaneis, passio movet, ratio svadet, fas jubet. Drugie inconveniens, że iako wszystkie Partykularne Wodztwa, Ziem y Powiatow Konfederacye na wzor, zrzodeł do Morza wpadaiących zatapiaią się w Generalney, tak gdyby się miała Partykularna Wodztwa Ruskiego konfederacya, aperte sama subsistere, non influendo in aequor powszechney iedności y Zgody, zdałoby się to, że in Republica insza w parze formatur Respublica, y gotuie się ignotum, quo fine iawna dismembratio, ubi partium non est cum suo toto coadunatio. Postawały y w drugich Wodztwach y Ziemiach takiesz Konfederacye pod Marszałkami Swymi, ktorym Ductoratus na Seymikach Ante Comicyalnych był obwarowany, ale gdy tu na Seym Convocationis obrani JmC Panowie Posłowie staneli conformiter do Praw y Zwyczaiow mutata in melius sententia, ani pertinaciter pretendowac in rem Marszałkow swoych tego chcieli co iest muneris Wodztw, ani partykularnemi Swymi lubo sub juramentis Konfederacyami isc w Kontrapunkt na Generalney, poniewaz Ley to iest mocy, Wagi, y władzy z bezpieczenstwem fortioris in Commune nexus, aby przeciwnych iakich sentymentow inter membra licet bene svasa nie było uno capitali actu wszystkie z sobą conjungere comprehendere, y w szczęsliwey iednomyslności ad unum Caput Reipublicae reducere. Materya zas Ductoratus Wodztwa Ruskiego sulphuris instar padszy na wiele Ludzi gorętszego temperamentu y iescze nieprzyimuiącego flegmy circumspectioribus consilijs potrzebney, tak się była zapaliła, że poki kilkoniedzielney Seymu teraznieyszego ciężkiey Naszey pracy, gdy do konfederacyi Generalney przezemnie ad exemplum drugim, a potym przez wszystkich poprzysiężoney podpisywac się trzeba było, w ow czas immodicus fervor JchMciow niespodziewanym y nowym tanquam ad adventinum Zgruchnieniu zaniosł się był na zamieszanie nastroiony iuz pięknie harmonyi, y na odepchnięcie od brzegu swego obrad publicznych ultimam tylko operis coronam ciekaiących. Nie umiem wyrazyc iakie mię to chaos prawdziwe wiszące super Abyssum, bo bez żadnego fundamentu inire zturbowało y zmartwiło, uważaiąc, że to nad czym nieraz sudavimus et alsimus prowadząc rzeczy do pokoiu, do Zgody, y porządaney Konkluzyi Seymu iuz in portu suo ledwo niewypadłego in Scyllam et charibdim zewnętrznych Kolizyi na zamieszanie Oyczyzny, y na ucieszenie Cudzoziemskich Potencyi w rozerwaniu nas, naszym ad libidinem zamysłow swoich zażywac pragnących. Sam WMMC Pan ktory Oyczyznę Jey Prawa y Swobody kochaiąc przyszedłes do tego kredytu y do tey reputacyi in populo, że przed drugiemi ad primos raperis passus, y ktorego non sic privata movent quam publica. Gdybys tu był przytomnym, mogłbys był compati simul et mederi w takiem razie, gdzie tempestatem ortam rozpędzyłaby była y uczysyła aequanimitas WMMC Panow to zaraz skutecznością, ktora dependet a Generoso Jego in gratiam Prawa progressu. Rozumiem że wtych że Sentymentach zastanę

WMMCiow

WMściom Pana, y tam gdzie teraz iesteś y dokąd ordynuię ten List moy pełen należytego uweneruwania Godności WMć Pana, bo iako taż sama niepozwoli mu, lubo iuż Principi nobilitatis, długo bawić się in Equestri Ordine, ale go prędziey wyciągnie do Senatu ut sumas meritis Juvenitam Togam tak gdybyś był zaraz meo voto wola niechciałbyś sam Prerogatywie tey, należytego Prawa widzieć vel diminutionem, Ktora nigdy być niemoże vel molestam disputationem. Azatym quod tibi nolles, alteri ne feceris radzi principium justitiæ stringit Legis Imperium, novitas zaś pretensyi takich z krzywdą cudzego honoru, Ktorym pewnie WMć Pan nec amore proprio Godności swoiey adhæsisti; nec ut non recedas od nich, fœdus pepigisti. Liczyćby się mogła inter exorbitantias. Dość to na mnie nie tak przy Prymacyalney perswazyi moiey, iako bardziey przy usilney propter bonum publicum prozbie, abyś honor ten ktory masz in ore famæ uczynił ieszcze szacownieyszy in Corde Rzpltey skłaniaiąc się w niey y dla niey ad ea quæ pacis et justitiæ &c.

Copia Listu Xcia Imći Prymasa do Paszy Chocimskiego.

Iasnie Wielmożny Mći Panie Seraskier Pasza na Chocimiu MWMćiPanie y Przyiacielu.

Odebrałem List WMć Pana z przyłączonym Responsem od Wezyra Jmći nader dla nas pożądanym, bo zupełną przyiaźń y Traktatow miedzy Nayiaśnieyszą Rzpltą Naszą à Przeswię: Portą zasztych manutencyą assekuruiącym, za przysłanie czego WMć Panu dziękuię, tak upraszam, ażebyś List moy Imieniem Nayiaśnieyszy Całey Rzpltey pisany, odesłać na odwot raczył Wezyrowi Jmći. Aże y WMściom Pan deklaruiesz Nam po sobie wszystko to, cokolwiek od Przyiaciela Przyiacielowi należy, iest to znak dobrego y Sprawiedliwego Serca Jego. Gdy zaś tego skutek zawisł na Konserwacyi Pokoiu, więc upraszam WMć Pana, ażebyś wszelkiey Granicom Naszym od swoich obmyślał spokoyność, bespieczność, y cichość. Ja zaś z Naszey strony wszelką WMściom Panu obiecuię w tym attencyą, ażeby naymnieysza od niego skarga nigdy niebyła. Co wyrażywszy Zdrowie y Powodzenie WMć Pana Boga pieczy y Opatrzności oddaię. Zostawam oraz &c. w Warszawie D. 22. Junij Anno 1733.

Copia Literarum ad Summum Pontificem à Celsmo Primale intuitu Juris Patronatus.

Post oscula Pedum Sanctitatis Vræ, non neglescimus iam primam nimirum Reipublicæ hanc faustam sortem deferre Sancti Vræ, quod in nupernis suis Comitijs circa Religionem propriam Catholicam zelosa et rigida publicè monstravit et probavit quomodo falsas et adversas ei Sectas abhominatur et dedignatur lata Constitutione in amotionem Cultorum ejus, non tantum ab omni in Consilijs et Magistratibus activitate, verum etiam à quavis honorum Terrestrium, Juris dictionum, Capitaneatuum, Capacitate gratum, hoc non dubito, fore illi

Sanctis Vræ

Santtis Vrae pectori, quae pro pietate suprema in se erga Deum, solicitudineq; paterna in ampliandum et dilatandum Fidei Orthodoxae ritum. Talia studia et opera amplecti pro more et virtute Santtas Vra recipit, sed non tam pro tantis laudem summere conamur, prout Laudabile et adorabile Nomen Santtis Vrae in his operamur sub cujus benedictione ac Vicaria super Orbe Christiano DEi potestate, omnia sancta, cuncta gloriosa efficiuntur et practicantur. Est Santtas Vra Ille Pater ex quo nihil gigni et provenire potest, qd non esset ad Complementum Filiorum Christi et Ecclesiae. Ille Pontifex sub quo impletur quotidie imo in momento Ovile Suum multis electis ad aeternam et felicissimam viventibus vocationem, illasq; portas ad quas relictas sibi Claves sancte gestas et tenes, Ille ad ultimum in Polono Orbis Catholici Planeta, sub quo velut sub sole operante, semen virtutum nunquam sterile, imo ita foecundum, ut nullus sit qui cura et exemplo Santtis Vrae aut non firmetur in vijs rectis, aut non reducatur ex erroribus devijs ad plana et caelestia. Cum itaq; tam felix tamq; dignum sit nostrum Caput ut repleatur longitudine ac prosperitate dierum in solatium clientalis Populi totius Gentis Nostrae ardens Votum est, quod nunc referendo Santti Vrae hoc per me integra Respublica, clarum est et infallibile facit et spondet, qd filialem amorem, obedientiam et obedientiam et reverentiam Sacrae Sedi vult habere illaesam, et intaminatam, unum tantum modo porro necessarium ut Santtas Vra Concordatum respectu Juris Patronatus clementer determinare et subscribere dignetur, ne Nobilitas ad Electoralem Campum proxime ventura Nobis Senatoribus minus consideratis multa faciens et audiens, nil quicquam habeat ad querelas et sensus intuitu praedicti Juris Patronatus quod fortiter et audenter in omnibus Comitijs per nuncios manutenere consvevit, quod vero per semet ipsum actum est stante adhuc vita Serenissimi Regis Nostri immediate defuncti ab Eminentissimo Cardinali Albani conceperamus hanc spem, quod ipsi Superiores Ordinum Abbatum gradus vanosq; titulos non pretendent, et inde exdivisionem Abbatiarum facilitabunt. Illustrissimus et Rmus Dominus Nuncius sub Jus Regium duodecim Abbatias offerebat, Illusmus autem Suffraganeus Cracoviensis ad reditum Sui ex illa quam habuit ad Santtem Vram functione tulit Reipublicae faustiora et desiderabiliora, quod ultra has ablatas ad plures non abbreviabatur manus Dni Santtis Vrae, quo audito consolatus sum nimis et adorari. Paternam vero ejus bonitatem in Nos, nolentem nil quidpiam pati quidqd licet ita amantibus se filijs, ut etiam ardua si possent esse, dulciter ferre parati; displicentia esset. Repraesentans hanc itaq; promissionem praesenti ad latus meum dictis Comitijs designato Congressu ex utroq; Ordine, Illustrissimum vero Palatinum Lublinensem Legatum Magnum ad Sedem Apostolicam Santtis Vrae tum quoq; plenipotentiarium ad tractanda haec negotia persvasionibus meis duxi quatenus super 18. Abbatias Juri Regis tradendas et committendas amplius non pretendat, dempta quarta parte Proventuum pro Superioribus Claustralibus, et sartis tectis Ecclesiarum. Quod per literas suas ad Eminentissimos Protectorem et Secretarium Status Cardinales divisim scriptas responsumq; ad Memoriale

et assensu

et assensum presentis Consilij, ac ad propositiones gratiosas per Illussum
Suffraganeum Cracoviensem referre in se assumpsit, et pro certo referret.
Supplico itaq; Sanctti Vrae nomine totius Congressus Nostri quatenus hanc
Reipublicae Controversiam taliter pacificare, et ad pacificandum ple-
nariam Illustrissimo Domino Nuncio suo cum Illustrissimo Domino
Legato Nostro et Plenipotentiario ante Terminum Electionis im-
pertiri dignetur. Unde sine dubio praeter Recognitiones Gratiae
Paternae Sanctis Vrae in Nos, Constitutiones A. 1726. Sanctae
Sedi minus placidae, inter Pacta Conventa mollificatio intercedet,
Millenaq; Electoris Populi ora ad voces et sonos non tantum pro glo-
rificando Nomine Sanctis Vrae, verum etiam pro dandis ei votis Filia-
libus, ut sic Sanctitas Vra in terris diuturnissima et felicissima, mo-
vebuntur. Ita enim Sanctas Vra consolabitur superantes in se ita tris-
tes consequentias et diffidentias moderabitur, perennemq; memori-
am et obligationem in Cordibus Polonorum struet et relinquet.
quod fore infallibile, prout assecuro, ita ulterioribus benevolentijs
Paternis Sanctis Vrae hoc Regnum commendando, maneo Ecc.

Copia Literarum ab Illmo Palatino Lublinensi ad Eminentissimum Cardinalem Albani Protectorem Regni.

Eminentissime et Reverendissime Princeps Patrone Colendissime.

Facilitas Paterna quam Serenissimus Dnus Noster Reipublicae hu-
ic Polonae ad compescendum de Jure Patronatus negotium per os Eminentiae
Vrae manifestare dignatus est, et quam in Responso ejusdem Illmus et Rdissimus
Suffraganeus Cracoviensis nuper attulit, adeo grata et dulcis omnibus evenit
ut Celsissimus Princeps Primas cum Consilio Senatus quod nunc ad latus ejus
per Comitia ultimaria designatum residet peculiarem suam non tantum
suae Sanctti pro eadem Paterna erga Gentem Polonam bonitate, verum
etiam Eminentiae Vrae prona Vota de super opera Gratiarum actiones
persolvendas indilate voluerit, quod dum ego nomine publico uti rerum
cum Curia Romana intercedentium, curam ex comisso Reipublicae ge-
rens Eminentiae Vrae omni qua par est cultu expleo, eandem simul in-
stantissime rogo, quatenus bene coepto operi finem exoptatum quam
efficacissime et indilate procurare non dedignetur. Ex seorsivis punctis
quae in adjunctis includo, et Generosus Baro de Puget communicabit E-
minentiae Vrae patebit ultimarium Reipublicae desiderium, cui plene con-
sequendo, quo efficatiorem Eminentiae Vrae adhibebit manum, eo majo-
res super gratas in pectoribus Gentis Polonae perennaturas cumulabit
obligationes, quibus cum et ego me mansurum spondeo cum omni re-
spectu Eminentiae Vestrae Ecc.

Ad Cardinalem Bankieri Secretarium Status.

Publica relatio, quam nuper Illmus et Rdissmus Dnus Kunicki Suf-
fraganeus Cracoviensis in Senatus Consilio, quale nunc orphana
Respublica circa latus Celmi Primatis Regni Supremum habet, expo-
suit de gratiosa suae Sanctis facilitate intuitu componendarum cum
Curia sua de Jure Patronatus Regni hujus controversiarum adeo ma-
gnum omnibus praebuit solatium et satisfactionem, ut statim in demon-
strationem eorundem non tantum Smo Dno pro Paterna in Polonam

Gentem

Gentem teneritudine et Clementia, verum etiam Eminentiæ Vræ pro ipsius benevolo studio et cooperatione debitæ determinatæ persolvendæ fuerint gratiarum actiones, quas ego dum nomine Publico uti specialiter negotiorum Regni hujus cum Curia Romana intercedentium curam et Comisso gerens. Eminentiæ Vræ in particulari debito cum cultu adimpleo eandem quam maxime exoratam habere cupio, quatenus tam felici rerum accommodatione principio finem exoptatum quantotius procurare velit. Generosus Baro de Ruget habet in comissis quædam communicanda Eminentiæ Vræ benevolentiæ, Gratiæq; suæ efficacis addiderit, cedet procul dubio in debitam gratiæ Gentis Polonæ recognitionem ac perennem obligationem, quam et ego semper habiturus, ad præsens debita cum veneratione, maneo. Etc.

Declaratio à Ministris Externarum Potentiarum Die 20 Mensis Junij Aᵒ 1733. Facta.

Quinam sint Sac: Cæs: Mattis, Sac: Totius Russiæ Mattis, et Sac: Borussiæ Mattis circa futuram Regis Poloniarum Electionem animi sensus plus univoce sat clarè ac dilucide Celsitudini Vræ expositum fuit. Præter omnem deinde expectationem accedit quodq; nomine altefatarum Magestatum suarum declarata hucusq; fuerunt, vel aliter quam par erat Srmæ Reipublicæ relata, vel in sensum haut genuineum ab ijs qui curam Patriæ affectibus vel passionibus suis postponunt detorta fuerint, neq; vero hic substiterunt pro abalienandis à Fidis Amicisq; Polonæ Nationis animis impense perniciosæ artes. Contra reverentiam ijsdem Majestatibus debitam sparsi, cum plures rumores non à veritate minus qm ab honestate alieni Turcas, Tartarosq; in Ditiones, quæ Imperio eorundem subsunt prope diem irrupturos præcemptos emissarios pro certo, ac re optatissima vendidatum, ac posthabita omni Religionis ac Fidei cura, quo id fieret, aut saltem à rerum ignaris crederetur, nihil intentatum relictum fuit, ac quod mirum qm maxime est haut erubuerunt illi ipsi, qui dum Leges convellere satagunt, Patriæ Libertatem majore strepitu clamant, minis ac vi in Concives suos, uti et eo operam omnem impendere, ut in libera Gente Suffragiorum Libertas à paucorum arbitrio dependere, ac pro horum libitu mox extolli, mox restringi, mox adimi posse videatur. Quanto animi mærore Augustissimus Imperator hæc perceperit, facile Celsitudo Vra cum pluribus documentis colligi, quæ de constante suo in Amicam Rempublicam affectu nullo non tempore eidem comprobavit, exemplo Antecessorum suorum Sponsorem se Polonæ Libertatis, pro uti illa antiquissimis et præsentibus Regni Constitutionibus stabilita est, et hactenus professus fuit, et porro profitebitur, ac denuo suo Nomine declarare me jussit, neminem seu in Polonia oriundum, seu alibi natum, vel à se vel a Fœderatis suis, quibus arcto, et indissolubili vinculo junctus est, nec pro nunc, nec in futurum excludi, quam qui legibus jam exclusus reperitur. Hac verò juncta cum Fœderatis suis opera contra quoscunq; iniquos conatus viribus à DEo sibi concessis tutari, ac quæ violentis causis oppresse reperitur, Poloniæ Libertatem vindicare suarum partium esse ducit, Sola collati Beneficij gloria contentus, et absq; eo, quod vel sibi Confœderatis ullum alium, quam qui in amicam Rempublicam inde redundat fructum captet. Falsi qui sparguntur rumores, nec Sac: Cæs: Matter

Cæs: Mattem, nec Fœderatos suos à constante quodmodo dictum est proposito nonnunquam dimovebunt, et eventus docebit fallere ac falli illos, qui spes, vota, et perversas artes tam inanibus fulcris superstruunt. Et terrere et terreri nescius Augustissimus Imperator justa Pacta Conventa quæ à duobus Sæculis Augustam Domum Austriacam Serenissimæ Reipublicæ Polonæ feliciter ligant, ac interveniente Celsitudinis Vræ eximia opera haut ita pridem renovata fuerunt curam, opem, ac concessas sibi à Deo vires, adimplendis ex asse fidi Fœderati munijs pari promptitudine nunc impendent, ac necessarium id sub finem præterlapsi Anni ab ipsa Celsitudine Vra judicatum fuerat, cum Polona Libertas et Regni Leges, quibus eadem innititur in longe minore discrimine essent, ne proinde sibi; ne dignitati ac Gloriæ suæ, ne et quod æquum ac justum est, ne susceptis in se solenni ritu sponsionibus, ne prosperitati Amicæ Reipublicæ, ne quieti Christiani Orbis desit cuncta quæ hactenus dicta sunt, quæ nec Celsitudinem Vram nec Rempublicam in qua eadem primum nunc locum occupat, lateant palam denuo declarare jussit. Pietas vero et Zelus quem Patriæ suæ Celsitudo Vra debet dubio penes Sacr: Cæs: Mattem ac Fœderatos ejusdem locum haud relinquent, quis pervertendis malis, quæ ex perversis adeo et non minus à Christiano Nomine quam bono Cive longe alienis Artibus certe promanatura sunt, operam, et qua in Republica justa Leges possit Authoritatem sedulo et jugiter sit impensura.

Responsum ad hanc Declarationem

Quinam sint Sacr. Cæs: Mattis et Fœderatorum Potentiarum circa Electionem futuri Poloniarum Regis sensus uti propositum fuit Celsissimo Primati in varijs declarationibus tam scripto tenus quam oretenus per Ministros altefatarum Potentiarum. Ita hæc omnis sine ulla interpretatione, explicatione additione vel minutione relata, et ad noticiam statuum Reipublicæ porrecta, nec non tum à Celsissimo Primate quam ab omnibus Serenissimæ Reipublicæ Statibus libertatem, quam à majoribus suis recepere non solum affectibus vel passionibus suis sed et sangvini et vitæ proponentibus pro sensu et intemerato erga Patriam eandem Libertatem amore recepto trutinata et considerata sunt. Nemo quispiam dubitare potest magni semper momenti considerari apud Nos et haberi amicitiam Vicinarum Polonæ Nationi Potentiarum, ubi amicitiæ et bonæ Viciniæ ab Illis experiuntur documenta. Divulgati (à quo ignotum:) rumores de irruptione Turcarum et Tartarorum in Ditiones prenominatarum Potentiarum, si fuere in Oppositionem certè sparsarum minarum invasionis Poloniæ per Exercitus Imperatorios et Russicos, majori quodammodo in fundamento receptarum, siquidem ex ore unius Fœderatarum Potentiarum Ministri coram Personis ob Dignitatem Senatoriam, et nulli fictioni obnoxijs fide dignis prolatarum, injuriosa nimis et intollerabilis in æquali Republica expressio, ac si aliquis ex Nostris, uti in declaratione præsenti insertum, Leges convellere satagens, Patriæ Libertatem majori cum strepitu sustentans minis, ac si utatur, et eo operam omnem impendat, ut in libera Gente suffragiorum Libertas à paucorum arbitrio dependeat, et pro libitu eorum extolli

tolli, restringi, aut adimi possit. Notum enim universis sufficienter Libertatem sentiendi et sensus suos depromendi apud Nos summe colli, manuteneri, et pro cardine Libertatis haberi, et ut sine scissione futurus Rex eligatur, praesenti Confaederatione cautum est, neqz quispiam è Civibus nostris tuta conscientia querulari posse de alato minimo in praefatis praejudicio, nisi qui vel naturam Comitiorum praeteritorum ignorat, vel qui leviori et peregrino consilio vel hanc querimoniam inductus. Quod vero similia maerorem Augustissimi Imperatoris causent animi, plane mirum, siquidem uti Ssma Respublica tot documenta recepit, et experta est Sac: Cas: Mattis, ita hanc semper collere, mereri, et conservare optat, ac conabitur. Sponsionem vero Augustissimi Imperatoris /: Antecessorum suorum Dae Meae exemplo :/ pro libertate sua, gratulatur sibi summè Polonia, minimè dubitans plenam /: nobis Arbitris et Interpretibus Legum ac Constitutionum Nostrarum :/ servari sibi libertatem, quia si haec ab aliorum dependeret judicio et explicatione eo ipso diminueretur, opprimeretur, convelleretur, à nemine vel ex nomine suo dependere capax, quia Libertas cujus non nisi integra sine ulla interpretatione, et explicatione manutentionem uti per Sac: Cas: Mattem ac Faederatos suos nimis gratam ac optabilem Ssmae Reipublicae fore nemo dubitat, ita ejusdem caeteris Europae Potentijs recommendationem nemo incusare potest. Libertas enim et Leges sunt duo inter se divisa, Libertas basis et fundamentum Regiminis Ssmae Reipublicae à tot seculis stabilita manutenta, et subsistens, quae etiam vicinas Potentias ex ratione Status illorum implicare potest, Leges vero pro necessitate temporum, pro exigentia circumstantiarum concedere, mutare, abrogare, annihilare, Nostri est arbitrij, Nostrae curae, nostriqz tantummodo juris, Rumores falsos uti Sac: Cas: Mattas et Faederati sui minime considerant, nec ideo à proposito suo dimovere queunt, similiter et Ssma Respublica non apprehendit eosdem rumores fisa justitiae causae suae et innatae aequitati Augustissimi Imperatoris, eventusqz docebit, quod non perversis actibus, non innanibus fulcris innixa, sed manutentionem Libertatis suae integerrimè uti plenissima Juris sui à nemine dependens Domina, via trita et aperta observabit, exequetur et tuebitur. Uti vero Augustissimus Imperator nec terere, nec tereri se declarat, ita multo magis Ssma Respublica tam internae suae qm externae Vicinorum tranquillitatis cupida et sollicita neminem terret, si Libertati suae providet, et eam modis à Deo concessis tutatur, à nemine terreri potest, si eandem manutenendo Amicitiae, bonae Viciniae et antiquorum Faederum cavit Vicinis et Amicis Potentijs omnem curam et securitatem, logeqz nova nuperae Confoederationis Generalis Ordinum Regni plusqm sufficienter assecuravit et firmavit. Uti quoqz ad benevolum cor Augustissimi Imperatoris Ssmae Reipublicae ubi in discrimine perdendae Libertatis fuit semper, recurrebat ita eadem benevolentia /: ne incurrat in id discrimen per debilitationem unicae pupillae Libertatis suae videlicet liberae Electionis :/ nunc etiam frui optat et precatur. Quodsi hisce praefatis modis Sac: Cas: Mattas cum Faederatis Potentijs Libertatem Ssmae Reipublicae manutenere, fovere, et tuori intendit, non solum sibi, dignitati suae ei quod aequum et justum est susceptis rite solenni Sponsionibus felicitati amicae Reipublicae, quieti, et tranquillitati Orbis Christiani, non deerit, verum etiam sinceram, realem ac constantem ab eadem Amica Republica polliceri sibi, et Faederatis suis recognitionem poterit, nec non indubitatum augmentum honoris et gloriae et perenaturae Augustissimae Domus suae prosperitatis.

Persvasa

Persuasa demum esse potest Sac: Cæs: Mattas Fæderatoq seum Potentiæ tam Celsissimum Primatem: qui tot documenta Obsequiorum suorum vel in nuper renovato dedit Fœdere: quam totam Ssmam Rempublicam eò omnes impendere curas, conatus, et studia, ut et libertas in toto tutoq maneat, et futurus quem à Supremo Rege Regum et Dominantium expectamus, regnaturus nobis Rex quis quis ille sit, qui pacem et tranquillitatem internam, amicitiam, Tractatus, Fœderaqz antiqua renovata cum Augustissimo Imperatore alijsqz Nobis Vicinis Potentijs in suo robore Sacrosanctè servet, adimpleat et manu teneat ad quod servandum, et eo firmius cavendum, tam Celsissimus Primas, qui tota Ssma Respublica jurejurando Illum per Pacta Conventa stringere et obligare par est.

Responsum ad Propositiones in Memoriali Eminent. Cardinalis S. Clementis perrectas, et per Illrem Rndssmum Suffraganeum Cracoviensem. Româ allatas in negotio Abbatiarum. Datto Varsaviæ 16 Juny Ao. 1733

Summo grati animi atqz Filialis Reverentiæ cultu Celsmus Rdmus Princeps Primas Regni Poloniæ et M. D. Litt: una cum designatis ad latus suum ex Senatorio et Equestri Ordine Consiliarijs, Cum Illmus Palatinus Lublene: Legatus Magnus et Plenipotentiarius ad tractandum hoc negotium à Republica designatus percipiunt eam facilitatem, quam in hoc Regno existentium testari designata et ad ultimatas Instantias per Illmum et Rdissmum Kunicki Suffraganeum Cracoviæ sibi factas parìqz voto et desiderio respondere cupientes, non modo omnem possibilem ex parte Statuum Reipublicæ pollicentur eum in finem applicationem, verum etiàm ulterioribus precibus Suæ Stti supplicare non desistunt, quatenus consideratum hocce concordati opus quantotius perfrui valeat, eo modo non tantum majores quæ prævidentur difficultates dum universa Regni et M. D. Litt: Nobilitas congregata Juribus suis instare volet vitari poterunt, Nec non modificatio Constitutionis illius Grodzensis Anno 1726. quæ tantum displicentiam S. Sedi attulerat, fataliori conatu à Statibus Reipublicæ optineri poterit, verum etiàm omnis amovebitur ansa, novas de Jure Patronatus Regis Constitutiones formandi, sive anteriores confirmandi, aut novos articulos in Pactis Conventis futuro Regnati inserendi, quod utrumq. uti Suæ Sanctti ulteriorem displicentiam causare posset, ita à nobis enixè vitandum desideratur, proindè majorem in modum supplicandum venit Suæ Sanctti uti Communi atqz Clementissimo Christiani Orbis Patri, quatenus pro determinando hocce Concordati negotio terminum Electionis futuræ finalem et plenariam facultatem Excellentissimo et Rdissmo Nuntio suo Apostolico impertiri ac simul favorabilem Punctorum infrascriptorum acceptationem atqz resolutionem Suam præstare dignetur.

Imo. Quo ad exdivisionem Abbatiarum quæ in Comendam et quæ in Titulum concedi debeant, determinaverat jam pridem Excellmus et Rndssmus Nuntius Apostolicus 12 Abbatias Juri Patronatus et Nominationis Regiæ adscribendas, nunc vero non sine spe plus ultra obtinendi circa conclusionem Concordati, uti

nos

nas certiores reddidit Illmus Suffraganeus Cracoviæ, ita declaratio hæc etsi rescindat Projectum anterius â Rndssmo olim Nuntio Santini porrectum in puncto illo, quod in ijs Monasterijs, quæ aut nunc aut aliquando fuerunt Commendatæ id Juris tribuatur quod in Episcopatibus mandandis, jam diu fieri convenit, Nulla vero Abbatia in Polonia forte dari potest, quæ comendata aliquando non fuerit. Nihilominus Respublica nostra motivum obtinendi eo citius concordati, cui acceptabile tempus nunc advertit, recedere poterit â certo Abbatiarum numero in Titulum perpetuo designandarum, dummodo Nobilibus et emeritis Personis in posterum tribuantur. In Commodum vero ad minimum 18. Abbatiæ expetuntur non sine spe obtinendi vel eo intuitu qd â distributiva Gratia Regia Monachi Nobiles de Religione et Republica benè meriti non excluduntur, quinimo ad Episcopales etiamnum Curules assumuntur.

2do Quod Superiores Ordinum desistant â pretensa Abbatum Claustralium Erectione, quodq. S. Sedes eorum loco priores trienales ad manutenendum disciplinam Religiosam substituendos decernat. Respublica Nostra declarationem hanc eò favorabilius amplectitur, quo minus dubitat posse eo modo faciliorem subsequi exdivisionem Bonorum et Proventuum Abbatialium, sumpta enim massa integra Bonorum Abbatialium, illum Statum quando bona Mensæ Abbatialis â bonis Conventualibus separabuntur, facili negotio quarta pars Proventuum Abbatialium ex eadem massa semel pro semper Prioribus et Monasterijs pro sartis tectis applicabitur, eorumq; Proventuum Administratio perpetua penes Priores et Monasteria manebit, acceptabit pariter et hoc Respublica, ut occurrente Abbatiæ alicujus vacantia, exdivisio illa Bonorum subsequatur per Commissarios, quorum duo Spirituales per Excellentissimum et Rndssmum Nuntium Apostolicum, duo vero Seculares per Ministros Status designandi erunt, qui Commissarij de justis Conditionibus Ejusmodi Exdivisionis convenient atqz fundum certum et stabilem assignabunt, alias justa projecta jam anterius desuper insinuata, quorum acceptatio expositi-

3tio Istis igitur ad memoriale Excellssmi Cardinalis S. Clementis et relationem Illssmi et Rndssmi Suffraganei Cracoviæ debito respectu et gratitudine repositis, recommendantur pariter et alia desideriorum puncta in antecessum porrecta, uti sunt intuitu Electionis Archidiaconorum Nobilium tam in Cathedralibus qm in Collegiatis Ecclesijs, Tum intuitu Manutentionis Brevis Urbani VIII. Item evocationis ad Urbem in causis facti et correctionis morum Sacerdotalium, ut hæc intra Regnum terminentur, tum respectu Evocationis ad Forum Spirituale, causis status, publicarum Contributionum novi emergentis atqz limitum, nec non ratione Subditorum profugorum. quæ uti jam sublata sunt, per compositionem inter Statum Spiritualem et Secularem factam, atqz in Statutis et Legibus Regni Ao 1633. contentam, tam in Constitutionibus Synodalibus Provincialibus authoritate Apostolica approbatis, ita nunc executio injungenda desideratur.

In his igitur ac alijs jam antea insinuatis punctis quatenus sine ulteriori remora, idq. ante terminum futurum Electionis Regis resolutio, atqz plenaria facultas â S. Sede Excellentissimo Nuntio Apostolico dari possit instantissime expositi-

List Xcia

List Xcia Imci Prymasa na Seymi=ki Relacyine in Ordine do Seymu Electionis Die 22 Junii Aº 1733.

Daleki iestem od własney Chluby, liczą w kazdym inter vitia virtutum suarum praeconia, niechciwym tez ani potrzeb=nym cudzych pochwał, kontentuiąc się rectifactorium Conscientia, ktorych internus valor przewyzsza externa schemata laudis, co za nay=większe ad gloriam, za naywysmienitsze kładę y naydrozsze operae pretium słuzyc tak iakom powinien słuzyc Oyczyznie moiey z wiernym y pilnym upatrywaniem et longiori speculo, co iey dobre=go, y co econtra szkodliwego być moze. W Głos iednak Bogu memu wszystko co się na tym przeszłym szczęsliwie zakoncezo=nym Seymie robiło y zrobiło, przyznaie z wielkim uwielbieniem wszechmogącego, iz za naywiększey Cud dzieła swego w Rządzie osieroconey Oyczyzny dobrawszy zwątlonych fatami y Parkami sił moich, y onze sam niedopusciwszy in fatiscere pod częzarem tak wielkiey Machiny, facit Potentiam in brachio suo, gdy nietylko starałem się, ile we mnie moznosci było przydusic discordia semina rerum, roziątrzone mitigare serca, ale tez y Seym ten przywiodłem do Generalney Stanow Konfederacyi przysięgami utwierdzoney in vim czystey przyszłey nowego Pana Elekcyi, ktora zadnym Praktykom y Machynacyom Extranearum Potentiarum podlegac niemoze bez naruszenia y uszcz=bku swobodnych Nas, y swobod Naszych, uczyniłem zas sam primus ad exemplum drugiem nie na inszy Cel, tylko aby to swięte dzieło dla większey pewnosci y zbronnieyszey rezystencyi praevis tenta=torum Genijs miało pieczęc swoie, in conscientijs nostris BOGu y Stworcy Naszemu ktoremu dac trzeba będzie z nich rachunek obligatis et obsigillatis. Po sprobowanym per tot flagella na Tro=nie Polskim Alieniena panowaniu, fris melior plagis, do zezło=nego Piasta deprecabundus znowu suspirat. Staneła Exkluzya wszystkich Cudzoziemcow od Korony, ale chociazbysmy się nato prze=ciwko nim per vinculum Confoederationis zgodzili się z sobą, to vin=culum Jch non ligat y wolno im ieszcze robic Praktyki ut scindant, dividant et divisam opprimere Rempublicam. Zeby zas nieznal=ezli w Nas etiam subiectum aptum ad recipiendam formam tak szkodliwych w Niesfornosci Rozdziałow, przydalismy sobie Sacramen=tum Jusjurandi ad ligamentum Conscientiae, abysmy nawet y ucha nienadstawiali podobnym z niebespieczenstwem Oyczyzny Propo=zycyom, bo y usłyszec de concupiscentia pervertenda swobod Oy=czystych integritatis periculum, dopieroz dotykac się co moze coin=quinare et inficere est venenatum, dla tego pro morbidis y Cudzo=ziemskich Konwulsyi susceptibilibus animis. Przysięga ta iest tak Lekarstwo cum Custodia, aby cicho y opatrznie intra Domes=ticos lares et focos, dogadzaiąc całosci Oyczyzny nie otwierac się y nieukazywac na surowe y zarazliwe powietrze vel Boreae flan=tis vel venti occidui. Rozumiałem tedy ze WMM Mciom Panowie przykładem naszym poprzysięgac na to wzdrygac się niebędziecie co salutem publicam warunie y ubespiecza, Juravit Astrubal in Romanorum Clades, et interitum. A czemuz my niemamy e=jurare wszyscy Alienigenarum ambitum do Tronu, y za utrzymanie wolny Elekcyi invocare Nomen Domini, przez co nietylko fide=

lior ac

kior activitas z większą między poprzysięgłemi z sobą będzie konfidencyą, ale też upadnie całe Serce y śmiałość cudzozemcom, nawet do iakichkolwiek attentacyi gdy usłyszą żeśmy wszędzie in uniformitate wszyscy poprzysięgli generalną Seymiku Konfederacyą. Do czego per omnes charitates tey Oyczyzny obliguiąc WMM Panow, zaraz tę świętą rzecz urgeo rationabiliter, y nietylko conglutinandæ unioni animorum bardzo potrzebną in Electorali da Bog campo, ale też tenże sam Akt ułacniaiąc, aby iednych tu ligałe przysięgami Conscientiæ w rowney Rzpltey nie byłey deteriores aliis non ligatis, z usilną prozbą y perswazyą zalecam pronis Amplexibus WMM Panom bez przypuszczenia sinistræ z boku interpretationis, ktora w naywiększych Sprawach qd consecat, et qd cribret habet. Upewniam że P. Bog hanc claram Imieniowi swemu hostiam, na błogosławienie w dobrey wszystkich Harmonyi, dalszym naszym Obradom y pożądanym ich skutkom ex commodo nostro, a nie według zuchwałych zamysłow Externarum Potentiarum, ktore w Rządach y Sprawach naszych, nil Vocis, nil Juris habent. Postrachow y przegrożek ich ani apprehendować, ani się obawiać należy, to u nich iest za Sekret, ktory zwyczaiem z Sekretu wychodzi, chcieć to wymusić y wystarczić dla Interessow swoich, rumoribus Woysk na Pograniczu ściągaiących się y allegatione Potentiæ Jus summum Pretendentis, ile gdy widzą, że sit u Siebie teraz rownych ad resistendum niemamy, y rozumieią, że indebite noster cadet metus, z większą y prętszą impressyą. Cæterum terrent ni paveant, bo ani Państw naszych hostiliter naieżdżać nullo demerito niemogąc, ani Woyny zaczynać nullo jure, ani wprzod, nizby ad hæc Extrema violentissima przyszli, niemogą o samych sobie nie myślic, iż przy Obronie naszey wzruszyliby przeciwko Sobie wszystkie dalsze y bliższe nam życliwe Potencye, per consequens są to chmury y burze, ktore ante casurum fulmen sam P. Bog rozpędzi, w ktorego mocy y miłosierdziu nad nami iest zahamowany Spiritus procellarum. Niech tylko Rzplta w iedności Serc in Virum unius labij ułożona, woła do Majestatu Jego: in te Domine speravi et non confundar. Upewniam WMM Panow że włos z głowy niespadnie, były iuż na tę Oyczyznę nieraz podobne zamachy a samą tylko Opatrznością P. Boga y tarczą Jego nad nami evitavimus ictum. Siłą in Iconoclastis et Profanatoribus świątnic Pańskich, Toruńska Exekucya rzarliwa expost przy Prawach Rzpltey Kurlandzka Kommissya, obiedwie te wiekopomne y wielkie akcye iescze nic zastarzałe w pamięciach naszych umacniać nas powynny w Wierze naszey, iż iesteśmy Cura Naywyższego nad wszystkie Mocy Majestatu z mocą nieprawości disparuerunt Spectra, ktore nas poki mogły, puty straszyły, reddite Justitia pacisqi dico. Rezolucya nasza trwog lekko nie przyimuiąca circa invisibilem ręki Boskiey z nami cooperationem, multum profuit, ostatka visibiliter sam P. Bog dorobył y dokonał suppressis et dimotis motuum brachiis, choć im w ow czas przecię mogł bydź iakikolwiek pozor y pretext turbandæ Reipublicæ. Teraz zaś gdy żadney do nas niemaią pretensyi, y wolna przystego Pana Elekcya absolutissime od nich independens bydź powinna quod timeretur obtentus tych gwałtow na ktore się grożą, ani tego zdrowy rozum poiąć niemoże, ani nasza rodowita y w nas z Wolnością Przodkow naszych rozszczepiona admittere timenda etiam ubi timor abest, dusz niewolniczych przyrodzona Wada y plama. Bitem obligowany tymże Seymem Convocationis pisać do wszystkich Państw, Krolestw, y Monarchow, non metu ale provido ad fortuita Consilio, com iuż uczynił, rozpisawszy Imieniem Rzpltey y rozesławszy takie Listy iakie należały pro æquitate causæ, et dignitate wolney tey Rzpltey

Zadnemu

żadnemu Musowi, ani powodowaniu niepodległey, prosząc o wczesne zabieżenie y zatamowanie wszelkich przeszkod, następuiącey liberis suffragiis Przystego Pana Elekcyi. Do Carowy zas Jmci, ktorey tu ministerium ogłosiło się z naywiększą postrachow y przegrożek prezumpcyą, za radą y zezwoleniem przytomnich Stanow, wysłałem w Karakterze Internuncyi Jmć Pana Rudomine Podkomorzego Bracławskiego Człowieka Godnego nie tylko in Republica z rzetelnością swoiey y zgodnych o nię Sentymentow, ale tez y u tamecznego Dworu wielki kredyt maiącego, Spodziewam się, przy Łasce Boskiey, ze iako według daney sobie Instrukcyi chwalebnie implebit munus suum, tak powroci do nas wesoło cum olea pacis y z odmienionym à tempestatibus ad sereniora et tranquilliora sercem Panstw tamecznych Monarchini. Przecięż iako Providentia est mater securitatis y ostrozność około siebie wczesna, nigdy niemoże bydz nieprzydatna albo zbytnia, niezawadzi ad omnem casum, lubo się go niespodziewam pokazać się WWMMć Panom na przyszłey Elekcyi placu w iakiey posturze, y z takiemi in Armis wyprawionemi, Jakobyście y Pana wolno obierać, y wolney Elekcyi ad cohibendos Extraneorum ausus bronić viriliter w staropolskiey Żarliwości y odwadze gotowi byli; maiąc oraz provisionaliter przy tychże wyprawach addictias Copias Woyska Nacyonalnego Komputowego utriusq Authoramenti, ktore zeby było w Ludziach Rycerskich y Pocztach zupełne, y każda Chorągiew, y Regiment z Munderunkami swemi in quantitate debita, samiż WWMMć Panowie bez Kommissarzow swoich zlustruiecie, y tego wcienie doyrzycie, apparatus ten woienny, choć w pokoiu uczyni maiorem solennitatem Actus, y zaraz mu securitatem. Co zas na Seymie prudentissime było propositum o to in Senatus Consilio post comitiali zuszłko usilnością requisitus iestem zalecić y prosić WWMMć PP. aby dla differencyi Electionis Krola y Pana Marszałek koła Rycerskiego na przyszłym akcie był obrany per certam quantitatem deputowanych Constitutum ex beneplacito et gremio WWMMć PP. duplici ztąd utilitate, raz że dla Cudzoziemcow ciekawych wiedzieć głowy, Głosy, y mocy nasze non dinumerabitur populus. Drugi raz, że Seym Electionis facilitabitur ku inszym nanim potrzebnym publicznym Obradom. Nie wątpię tedy że to salutare Oyczyzny desiderium ktore tu adjungo et consigno zgodnie wszystkim ardebit WWMMć PP. Na koniec nie tak nam externa studia in terrore iako bardziey interna dissidia y własne nasze z sobą niezgadzania się, powinny bydz in horrore et abominatione, bo do nych zawsze Cudzoziemskie przyszywaią się fakcye, et ubi fomitem peccati in nobis invenerint peccandi Audaciam summunt przeciwko tey wolney y iedyney z takiemi na Swiecie swobodami Rzpltey. A zatym thesaurum velimus, namże samym pilno y zgodnie wszystkim strzedz się trzeba. §§ 13 Additamentum do Wdztwa Ruskiego Annotatur § 3 § dziwi: ito mogę tu wspomnieć y to, co poroznić y studia in contrarie przywieść może Przeswiętne Wdztwa WWMMć PP. względem prowadzenia ich sub signis na przyszłą Elekcyą, ktore że według Prawa, y ex natura officii Woiewodom należy, paterne upraszam, aby illegalis ambitus niepretendowat czynić Legibus injuriam. Krzywda Osoby ad unum, krzywda Prawa ad omnes Personates amaritudines, iedna może uspokoić dulcior hora, ale z Prawem wszystkich uraty, non item, honor każdemu myły, w każdym do siebie samego przymierzony znayduie zelum y clypeum. Uporne zas y ostre w brew Prawu następowanie na niego, nec paucis placuisse deberet. Wiem że to pierwsze Wdztwo iest Seminarium Heroum, y że wnym nie ieden iest Godny Jure Ducali et primo pre alijs passu, ale że wszystkim razem przodkować nie podobna, y ktoremu przodkować dla zgody inter dignissimos Aemulos, iuz Prawem constitutum, Zacoż chcieć y zatrudniać rzecz kontrowersyi nie

wersyi nie podległą, albo napieraiąc się tego, co tylko iest ad exemplum ih laudati Actus, naybardziey mi zaś chodzi o dobro WWMć PP. z sobą kointelligencyą, aby z małych tam wzniecionych niechęci, y na Mieyscu nieprzyduszoney iskierki, nieuczynił się tu in arena Electorali większey y szkodliwszy ogień, przez Partye Domow y Przyiaciol cum sulphure do zapalonego iuż lontu, co samym WWMMć PP. y uważaiąc wcześnie, y zabiegaiąc początkom Amore boni publici należy, ktore niemoże być bez iednostayney teraz wszystkich z sobą przyiaźni, miłości y konfidencyi & finitur paragraphus. Widzieliśmy Po Szysye na przeszłey uczynioney Elekcyi, widzieliśmy venientem do Tronu in armis, całe nawet prawie Panowanie in bellis et lachrymis Praw y Swobod pericula, y ledwo nie ostatnią ich zgubę, y bron Boże rursus ad icta semet saxa referre pedem. Dlatego po tysiąc Kroc proszę iako nayusilniey WWMMć PP. y ich miłością, omnium Sanctissimorum obtestor, abyście ad invicem wszystkie sobie teraz ieżeli iakie są darowawszy urazy, junctis animis et manibus szli z czystym y porządnym sercem ad hoc Altare propositionis Dei, per quem Reges statuuntur et regnant. Ja niewiem przywiązanego do nikogo affektu, kogo Bog WWMMć Panom inspirabit, tego mile przyimę z zgodnych Ich Głosow, iedyny moy interess widzieć in declivio wieku mego spokoyną Oyczyznę y po śmierci zostawić posteram rei memoriam. WWMMćiom PP. z nowym Panom życzę użykowac simul pace et Principe uti z zupełną wolnością, do ktorey zachowania, tudziesz dla podniesienia zniżoney sławy z Narodu tego, qualis eligendus sit: trzeba wielkiey y przezorney deliberacyi, y w niey zaś stateczney y zgodney rezolucyi. Coloco Ewangelij wyrażywszy, iestem.

Responsum à Rege Angliæ

Post titulos. Accepimus literas quas nuperimè ad Nos, tam Vestro quam totius Reipublicæ nomine dedistis, quibusque bona et amica officia ad Libertatem Comitiorum Regni futurorum tuendam exposcitis, non sane quanquam tantis et maris et Terrarum spacijs dissociati, res tamen Reipublicæ Regnique Vestri adeo à Nobis quoque ingratissimum eventurum sit, ideoque justissimum de studijs nostris judicium fertis, cum nos Polonicæ Gentis Immunitatibus quam maximè favere persvasum habeatis. Cum verò hoc temporis et Domestica Reipublicæ Vestræ quies, et publica Europæ tranqvillitatis in eodem cardine versari videantur, optima fiducia freti æstimatis nihil quod Nostrarum erit partium defuturum quo malis impendentibus obviam eatur, et Reipublicæ securitas firma maneat. Deum interea precamur, ut Consilijs Vestris adsit, et tam Vos quam Patriam Vestram propensè et propitius tuetur. Dabantur in Palatio Nostro apud Richmond Die 29 Junij 1733. Regni Nostri Septimo Anno. Bonus Amicus Georgius Rex Harrington

Ceremoniał przy wyprowadzeniu Ciał Krolewskich z Warszawy do Krakowa pro Die 11 Augusti 1733. ułożony

Ruszaiąc z Warszawy. Anno Dwa Dni przed Terminem to iest. die 9. Augusti obwieście Clerum Collegiaty Warszawskiey S. Krzyża

S. Krzyża y Panny Maryi na Nowym Mieście, także Zakonikow, Jako to OO Reformatow, Kapucynow &c. Tudzież Magistrat Warszawski aby wszyscy stawali na godzinę 8. poranną in die Actus hujus Solennitatis, Cechy także aby stawały numerose z Choragwiami y Swiecami.

2do W Tenże dzień dzwonic we wszystkich Kościołach od wpułdo Osmey.

3tio Gwardya y Grandmuszkietyrowie pro assistentia aby w Zamku na Siodmą godzinę stawali.

4to Ciało Krola Jmści Jana pridie actus w Nocy in cognito wywieść od OO. Kapucynow do Zamku tak iako był in cognito wywieziony z Wilanowa gdy umarł, y do Zamku wyprowadzony, similiter y Ciało Krolowey Jmści Janowy, in cognito z tamtąd wywieść do Zamku.

5to Od Godziny 7. in die Actus stac maią w Dziedzińcu Zamkowym Ciała Krolowskie, koło ktorych Clerus Kollegiaty Warszawskiey Wigilie spiewac będzie, niżeli się Zakonnicy y Cechy Zgromadzą, ktore Cechy od Zamku przez Krakowską Bramę w Krakowskie Przedmieście ku Kolumnie Zygmunta III. wyciągną się dla ciasności Dziedzińca Zamkowego.

6to O Godzinie 8. będzie Kazanie w Dziedzińcu na Ambonie lub Katedrze.

7mo Po Kazaniu ruszą się Krakowskim Przedmieściem mimo Pałac Krolowski na Grzybow Cechy Miasta Warszawy, za niemi processionaliter et suo Ordine Zakony z Swiecami potym Clerus Parochialis JchMć XX. Kanonicy, za niemi Jmć XX. Biskupi et Solennisans Episcopus w Kapie poydzie, wszyscy z Swiecami.

8vo Ruszą się potym Wozy Axamitem pokryte w Osm koni Kapami Axamitnemi pokryte, y Woźnice w Kapach Axamitnych, y przy każdym Wozie, po każdey stronie Paiucy w Axamitnych Kapach.

9no Ciało Krolowy Jmści praecedet, za nim Ciało Krola Jmści Jana III Tandem Krola Jmści Augusta. Za każdym Ciałem poniosą Insignia Krolowskie Korony, Jabłko, y Sceptra, Jmć PP. Senatorowie, y Urzędnicy Koronny.

10mo Za Ciałem Krola Jmści Augusta poydą Jmć PP. Marszałkowie z Laskami spuszczonemi, sequentur potym Reliqui Jmć PP. Senatorowie y Urzędnicy et Equestris Ordinis. Za niemi Universus Populus. Po bokach zaś Gwardye przy Ciałach Krolowskich, podczas ktorey Processyi Clerus spiewac będzie y dzwonic będą po wszystkich Kościołach.

11mo Gdy się na Grzybow ta Processya zbiły, mogłoby byc znowu drugie Kazanie.

12mo Potym się wszyscy wrocą do Miasta in sua quisque loca. A Ciała Krolowskie z Deputowanymi Jmściami poydą w swą drogę, ktorym Grandmuszkietyrowie wszyscy na pierwszą Stacyą do Raszyna assystowac będą, z kąd 12. y z Trzynastemo Kommendantem Kommenderowanych będzie in assistentia poki się o Milicyą inną przez Jmć Pana Regimentarza in occursum sui ordynowana nie spodkaią.

13tio Mogłyby Senatorskie Karety ad locum gdzie się Processya Kączyc będzie sprowadzac, y choc o milę Ciała Krolowskie procedendo odprowadzic.

14to z Dział bicie mogłoby byc. 1mo ruszaiąc się 2do miiaiąc Pałac Krolowski. 3tio ruszaiąc z Grzybowa.

15to Muzyka Regimenc. Trębacze przy Gwardyi sua

arte

arte funebrali grac mogą, aby wspiewaniu Clero w tak dalekiey Processyi folgę czynili.

W Drodze Trakt będą mieli na Rasżyn, Tarczyn, Lętoszyce, Mogilnicę, Nowe Miasto, Odrzywoł, Drzewicę, Gowarczew, Radoszyce, Barzyce, Małoszyce, Jędrzeiow, Wodzisław, Xiąż mały, Słomniki. 2do Gdy do Miasteczka albo Wsi ktorey gdzie Kościoł będzie, zbliżac się będą, aby Emissarius przodkiem iechał y dawał znać Xiędzu Proboszczowi, Vicario lub Rektori o zbliżeniu się Ciał Krolewskich, aby dzwoniono y processionaliter przed Wsią lub Miasteczkiem Ciała Krolewskie przyimowano y odprowadzano za Wieś lub Miasto, dzwoniąc podczas Processyi. 3tio Gdy na Nocleg lub popas stawać będą, gdzieby Kościoł był, to na Cmentarzu ieżeli się comodè urachać będzie mogło, ieżeli nie to przy Cmentarzach, a gdzie Kościoła nie będzie, to na przestronnym mieysću suchym stawać będą z Ciałami Krolewskiemi, dla deszczu zaś, potrzebny iest Namiot dla Ciał Krolewskich. 4to Stosci Xięży Kapucyni y trzey Dominikani obserwanci z moskiewskiey Kaplicy w drogę naznaczeni, aby przy Ciałach Krolewskich rano Mszę SS. bywały gdzie Kościoł będzie, na ktorym itinerantes y Populus loci aby byli przytomni y modlili się, pro animabus Krolestwa, Ełemozyna zas pro libitu Ubostwu Koscielnemu et Parocho na Swiece mogłaby dani. 5to w Drodze tey aby Incolas Wiosek y Miasteczek nie agrawowano, nic po nich niewyciągano, ale za grosz swoy wszystkie victualia et equorum pabula, y w Gospodach na popasach, lub Noclegach, aby się skromnie y sobrie zachowano, Czego Jm̄ść Xiądz Suffragan kuiawski przestrzegać będzie. Rano po chłodzie, gdy znak przez trąbę albo bęben dadzą, aby się z wozami razem wszyscy ruszali wcześnie przedpołudniem dla gorącości na popasach stawali, a po południu dla upału circa 3. aut 4tam horam ruszali się, a dogadzaiąc Koniom nad pięc lub 6. mil na dzien nieuiczdzali.

Gdy stano przy Krakowie pod Promnikiem odezwą się Zwierzchności Duchowney Katedralney, Magistratowi Krakowskiemu, y Kto tam od Jm̄ści P. Podskarbiego W. Koronę delegowani będzie, aby naprzymowanie y wprowadzenie Ciał Krolewskich do Kościoła S. Floryana oraz y z Zakonnemi y z Cechami sub Ordine processionaliter wychodzili, y one eadem methodo iako z Warszawy wyprowadzono, tak wprowadzone quam solennissima pompa, y tam do Kaplice złozyli. W czym potrzebny będzie compulsus Xcia Jm̄ści Biskupa Krakow.

Opisanie wyprowadzenia Ciał Nayiasnieyszych S. p. Jana III y Maryi Kazimiry Krolow Polskich, także Nayiasnieyszu Wnuka tychże Krolestwa Ichm̄ciow oraz recenter pie Zmarłego Augusta II. z Zamku Warszawskiego do Krakowa solennissimo apparatu, et lugubri numero innumero Comitatu Die XI. Augusti A. D. 1733.

Przyprowadzaiąc do Exekucyi Punkt Generalney Konfederacyi Seymu Convocationis. Ao presenti odprawionego, o wyprowadzeniu Ciał Krolewskich do Krakowa Opisany, JO. Xiąże

Xiąze Jmć Prymas z przytomnym ad latus suum Senatom intimavit wyprowadzenie przed Elekcyą y termin Actu tego Dzień 11. naznaczył.

Na ten termin aby wszelkie ad hunc Actum necessaria przysposobione były, JW. Jmć P. Marszałek W. Koronny injunxit, oraz dla Informacyi, qva methodo ten Akt odprawić się miał, Ceremoniał Principibus Communicavit.

Pridie tego Actu Ciała Nayiaśn. Królestwa Jmściow Jana y Małżonki Jego, y Wnuka Ich, od JchMściow XX. Kapucynow Warszawskich, gdzie do tych czas deponowane były, o godzinie 10. w Nocy prywatnie sprowadzono przy assistencyi z Swiecami OO. Kapucynow, JW. P. Jmći Wdy Bełskiego Starosty Gulbinskiego, y Cześnika(?) Starosty Skirtynskiego et Communis Populi; y na Dziedzincu w Worach umyslnie na to sporządzonych w Zamku lokowano.

Tegoż Czasu prywatnie zniesiono z Pokoiow Zamkowych Ciało Krola Jmći Augusta, y do Osobnego trzeciego Wozu ustawiono, y tak przez noc stały przy gęstey warcie y wszelkiey ostroznosci.

Ciało Wnuczka wspomionego na iednym Woze z Krolową złozone. Nazaiutrz in die Actus o godzinie 7. Wigilie Clerus w Dziedzincu spiewał przy Ciałach y Msze S.S. odprawiały się Rekwialne. Aze pod ten czas Xiąze Jmć Prymas w słabym zdrowiu zostawał tedy niektorzy Jmć z rana go nawiedzali, ktory srodze na to ubolewał ze niemogł prawdziwey Intencyi swoiey in reddendo ultimo obseqvio tym Monarchom y Panom swoim Nayiasnym na tym Akcie wypełnic przykładne znaki z siebie pijs suspirijs pro Animabus eorum pokazuiąc.

Zaczeli tandem ziezdzac się na Zamek Jmć praesentes, y podziwiętey zaraz in numerosissima znaydowali się freqventia Jako to Jmć. Krakowski, Poznanski, Płocki; Biskupi, Kuiawski, Płocki, Suffragani, Referendarz Koronny, y inni Jmć. Prałaci, Kasztellan Wilenski, Sieradzki; Kijowski, Bełski; Mazowiecki, Rawski; Woiewodowie, Lubelski, Czerski, Sochaczewski Kasztellanowie Marszałek W. Koronny: Podkanclerzy Litt. Marszałek Nadwor: Referendarz, Kuchmistrz, Łowczy y Regent Koronny; Gulbinski Jaworowski Starostowie. y Inni Jmć. - Jmć Panie Marszałkowa W. Koronny: y Nadwor: Wdowa Potocka, Kijowska, Bełska Woiewodzinę, Kasztellanowa Lubelska, Starościna Gulbinska y insze Damy Znaczney Familij.

Parady Zołnierskie numeroso agmine ordinatissime stały od Zamku przez Krakowską Bramę, wyciągaiąc dwie Linie na Krakowskie Przedmieście. Stała Warta Piechoty Węgierskiey tamze Grandmuszkieterowie, tamze przy Krolewskiey Bramie, przy Kolumnie Krola Zygmunta na Koniach w Munderunku ozdobnym paradowali, kontynuuiąc Linie we dwa Szeregi ulokowaney warty Węgerskiey y Grandmusketerow na Koniach assistuiących, Gwardya Koronny: na Warcie stała, wyciągnowszy się na całe Przedmiescie Krakowskie.

Cechy wszystkie zacząwszy od Zamku, aż na Krakowskie Przedmieście longo tractu porządnie assystowały. Magistrat Warszawski

uski w Zamku się mieścił. Tamże Warta Praesidium w Zamku trzy-
maiąca Jmści P. Wudy Kijowskiego Starosty Warszawskiego, w pięknym
Apparacie y znaczney liczbie ulokowana była.

Apparencya w Zamku takowa była. Wozy trzy wspaniałe z
nacznym Sumptem sporządzone porządkiem stały z Ciałami Krolewskie-
mi Całunami Axamitnemi karmazynowemi Galonami szerokiemi zło-
temi ozdobionemi nakryte, na ktorych całunach Herby Krolestwa
Jmściow po bokach z obu stron bogato haftowane były, w każdym Wo-
ze Koni wybornych zaprzężonych Osm stało w Kapy axamitne karma-
zinowe ubranych. Stangreci y Forysie u wszystkich Wozow w Bar-
wie axamitney karmazynowey, Czapki staroswiecką modą z reika-
mi robione Sobole z wierzchami axamitnemi także karmazynowemi
maiące, Paiukow okazałych 24. także w Kapach axamitnych
dostatnych karmazynowych do każdego Wozu po Osmiu stało. A-
torgo Wozow dwoch z Ciałami Krolow Jmciow, na Taboretach A-
xamitnych karmazynowych z złotemi Galonami, y na Wezgłowiach
lamowych białych, u ktorych Kutasy wielkie złote wisiały, leżały
Insignia Krolewskie Korony, Sceptra, y Jabłka złote kosztowne wiel-
kiey Wagi pięknie ozdobione. W tyle zas trzeciego Wozu, w ktorym
było Ciało Krolowey Jmści na podobnym Taborecie, y wezgłowiu, leża-
ła Korona y Jabłko złociste rownie kosztowne. Od tych Wozow
ku wschodom na Pokoie Zamkowe porządnie ustanowione były krzes-
ła dla Jmściow Senatorow y Ministrow, także po bokach przygoto-
wane były Stołki dla Zakonnych Osob dla odprawowania Konduk-
tow y Ceremonij Rekwialnych, były także po stronach postawio-
ne Stołki dla Jmściow Dam, Katedra dla kazania między krzesła-
mi magnifico apparatu wystawiona była.

Interea uczynili Dyspozycyą Jmć PP. Senatorowie y Mini-
strowie na Pokoiach Zamkowych, ktorzy między niemi mieli nieść
Insignia za Ciałami Krolewskiemi, y naznaczyli Jmściow Urzędni-
kow Koronnych y Ziemskich, do trzymania Całunow do każdego
po Osmiu. Zaczął się zatym Kondukt circa horam 10. ktory gdy
Xze Jmć Biskup Krakowski po inszych wielu konduktach odpra-
wił. Jmć X. Biskup Płocki w Katedrze Czerwonym Axamitem
obitey miał funebralem Concionem eloquenter zaczowszy od siebie
tę Oracyą: Iż ktory miał bydź za życia usty Krolewskiemi, teraz in-
hac lugubri scena feralnym staie się Głosem. Wyraził facun-
dissime et amplissime, vere Regias Virtutes Nayiasnieyszego Zmarłego
Krola Jmści Augusta reprezentuiąc incompensabile damnum,
przez co pobudził ad justum dolorem. Namienił Equa kładąc
in Sane immortalia heroica facinora Nayiaśn. Krola Jmści Jana
III. paria et summa daiąc obudwom Elogia, Wychwalał Nayiaśn.
Krolowę Jmć w Boyu zeszłą y Wnuczka wspomionego. Żegnał
na Koniec Nayiaśn. y nayważsze Familie y Damy tychże Krolestwa
Jmściow, co trwało niemal do 12.

Podczas tey Oracyi zgromadziły się wszystkie Zakony z
Swiecami. Po skonczoney zas, wraz poczęli się ruszać Cechy
swoim porządkiem, z Swiecami zapalonemi, za niemi Zakony
także z zapalonemi Swiecami przy niezliczonym Konkursie Ludu
pospolitego, dla ktorego Konkursu czekać musiano z ruszeniem
Ciał. Gdy tedy Cechy y Zakony umknęli się, nastąpił Szlachet-
ny Magistrat, po nim Clerus z trzech Kościołow z Kapelą Mise-
rere wygrawaiący. Cechy wszystkie, osobne Kapele maiąc, ex

semplarissime

exemplarissime procedebant, oraz Spiewaniem Zakonom pomocą
były.
Ruszyli się zatym post Clerum JmcX. X. Kanonicy, Prała=
ci y Biskupi z ktorych Xżę JmcBiskup Krakowski Pontificali=
ter szedł w Kapie przy assistuiących sobie w Dalmatykach Opolin=
skim Krakowskim Sołtykim Łowickim Kanonikach. Tandem
wiezione było Ciało Krolowy Jmći, potym Krola Jana, na Koniec
Krola Jmći Augusta. Przy ruszeniu się z tymi Ciałami,
zaraz zaczęto dzwonić po wszystkich Kościołach we wszystkie
dzwony y Ognie dawać w Zamku rzęsisto z ręczney strzelby y
Armat na Grzybowie lokowanych, za wozem Krolowy Jmći
niosł Koronę JmcP. Wwda Szołtrski, Jabłko zas JmP. Referendarz Koronn
Całun trzymali JmcP. Wwdzic Czerniechowski, Kasztellanic Lubels=
Cperyaszy Starosta Szyrwinski, Turno Obersztleytnant. Za Wozem
Krola Jana nieszli Insignia Jmc Sieradzki, Rawski Wwdowie
y Kasztellan Sochaczowski, pierwszy Koronę, drugi Sceptrum,
a Trzeci Pomum, Całun trzymali Jmc Radecki Chorąży Grabow=
Cperyaszy Starosta Skirzynski, Szydłowski Starosta Szkocinski, Po=
groszowski Stolnik Podolski &c. Przytym za Ciele zaraz szli z Za=
palonemi Swiecami Jmc XX. Kapucyni Warszawsci, fundacyi tegoz
Krola Jmći. Deniqz przed Ciałem Krola Jmći Augusta Dwunas=
tu Jmciow Dworzan w Załobie na dzielnych Koniach paradowali
Za Ciałem zas in lugubri vestitu assistowali Temu Aktowi Jmc Wiel=
ki y Nadworn Marszałkowie Koronn z Laskami Spuszczonemi, Koronę
niosł JmcP. Wwda Kijowski medius między Jmc Marszałkami, Jmc
Kasztellan Lubelski z boku Marszałka Wo. cum sceptro, a JmcP. Kasztel=
lan Czerski z boku Marszałka Nadworn Koronn: cum Pomo procedebant.
Całun trzymali Jmc Kuchmistrz y Łowczy Koronn: Gulbinski, Jaworowski
Wyszogrodzki Starostowie Chorąży Ciechanowski Pisarz Warszawski
y Generał Kansenhaazen. Szli zatym Xżę Jmc Kasztellan Wilenski;
ktory ob aetatem provectam ustąpił niesienia Korony za Krolem Jmcią
Augustem drugiemu:) JmcP. Wwda Mazowiecki dla affekcyi nogi
y Xżę Podkomorzy Littw: także similiter cesserunt Provinciam nie=
sienia Korony za Krolem Jmcią Augustem. JmcP. Regent Koronn
Starosta Kruswicki z JmcP. Marszałkiem namienione, y inni Jmc
y Damy in numero innumero. Jak wyszedł woz z Krolem Jmc
Augustem z Bramy Krakowskiey, w ten czas Grandmuszkietyrowie
w Munderunku okazałym za Ciałem assistowali, Guardya zas
pluszm in Milleno numero przy Ciałach Krolewskich z obu stron
szła z Kapelą tristia signa wydaiąc.
Tak tedy zgromadziwszy się procedebant lento passu e=
xemplari devotione, et observato ordine, mimo Pałac Krolewski szli
przy załosnych głosach dzwonienia Grania y Spiewania Duchow=
nych Osob y Zakonow, tak że nietylko devota suspiria, ale y płacz
u wszystkich to spectaculum wymuszało. Mijaiąc Pałac Kro=
la Jmći Augusta dano iterum rzęsisto z Armat ognia. Obro=
ciła się potym na Koncu tey Ulicy Processya na Grzybowie ku
Wielopolu, gdzie zastanowiono się, y miał Przemowę Jmc
X. Kobielski Suffragan Kujawski alludendo etiam post Fata
vivere Reges ob immortalia facinora. Ad finem uczynił zało=
sną waledykcyą Aktu, Po skonczoney tey Przemowie po=
prowadzono zaraz w Drogę Ciała Krolewskie przy licznicy as=
sistencyi

sistencyi Dworzan, Paiukow, y Milicyi do tego przydaney, gdzie dawano gęsto ognia z ręczney strzelby y z Armat długo bito.
—— Takiem sposobem oddawszy debitum Censum wdzięczności y Rekognicyi, iako Senatorowie, Ministri, Urzędnicy redierunt quisq ad sua Loca po walędykcyi Jmć Xiędza Suffragana Kujawskiego, ktoremu prowadzenia Tych Ciał præcipua cura præcommissa.